

**A PILISCSÉVI
„ARANYKAPU” ÓVODA-BÖLCSŐDE
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

**PEDAGOGICKY PROGRAM
ČÍVSKA MATERSKÁ ŠKOLA-JASLE „ZLATÁ BRÁNA”**

Módosított változat

**Összeállította:
Jóváhagyta:**

**Juhászné Somogyi Éva Anikó főigazgató
az intézmény Nevelőtestülete**

Készült: 2025. augusztus

Tartalom

Törvényi háttér.....	3
Azonosító, nyilvántartási adatok:.....	3
1. BEVEZETŐ	4
1.1. Intézményünk szervezeti struktúrája:.....	5
1.2. A program rendszerábrája:.....	6
2. AZ ÓVODA ARCULATA:.....	7
2.1. Gyermekkép	7
2.2. Óvodakép	8
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	13
3.1. Az egészséges életmód alakítása.....	14
3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	18
3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	21
4.1. Személyi feltételek	21
4.2. Tárgyi feltételek	23
4.3. Az óvodai élet megszervezése.....	24
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:	28
5.1. Játék.....	28
5.2. Verselés, mesélés - Rozprávky a básne.....	33
5.3. Ének, zene, népi játék, tánc - Spev, hudba, tanec	37
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Kreslenie, modelovanie, ručné práce	42
5.5. Mindennapos mozgás - Každodenný pohyb	46
5.6. A külső világ tevékeny megismerése – Poznávanie vonkajšieho prostredia	49
5.7. Munka jellegű tevékenységek – Pracovná výchova.....	53
5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	55
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	56
7. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	58
7.1. Az óvoda és a család	58
7.2. Az óvoda és az iskola	59
7.3. Az óvoda és a közművelődési intézmények.....	59
7.4. Kapcsolat a helyi Szlovák Önkormányzattal	60
8. SZÜLŐK – ÓVODAPEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSE.....	60
9. GYERMEKVÉDELEM - ESÉLYEGYENLŐSÉG MEGTEREMTÉSE	61
10. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK AZ ÓVODÁBAN	63
10.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének elősegítése.....	64
10.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlődésének elősegítése	65
10.3. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	65
10.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek nevelése	66
11. EGYÉB RENDELKEZÉSEK.....	66
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK:	67

„Szentnek kell tartanunk a gyermekek érintetlen lelkét, amit abba ültetünk, minden próbát kiálljon.

Ha rosszat ültetünk bele, megmértelyezzük egész életére...

S ha jó magot ültetünk bele, egész életében virágzik...”

(Kodály Zoltán)

Törvényi háttér

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 15.) és annak módosításai
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről és annak módosításai
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- Egyezmény a gyermekek jogairól - Bp. Egyesült Nemzetek - UNICEF 1989. 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról és annak módosításai
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

Azonosító, nyilvántartási adatok:

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Piliscsési „Aranykapu” Óvoda-bölcsőde –

Čívska Materská škola-jasle „Zlatá brána”

Székhelye: Piliscsév

Pontos címe: 2519 Piliscsév, Jubileum tér 1.

Tel.fax: 33/555-203 Email: ovoda@piliscsev.hu

Az intézmény fenntartója:

Piliscsév Község Önkormányzata

2519 Piliscsév, Béke u. 24.

Telefon: 33/ 503-551. Fax: 33/503 521.

email: piliscsev@piliscsev.hu

Az intézmény körzete:

Komárom-Esztergom megye és Pest megye, de elsősorban Piliscsév község közigazgatási területe

Engedélyezett csoportok száma: 4 óvodai csoport

/ Szükség szerint vegyes, vagy osztatlan formában szervezhető csoportok./

Férőhelyek száma: 95 fő

Maximált csoportlétszám: a vonatkozó előírásoknak megfelelően.

Az óvoda módosított alapító okiratának száma, kelte: Cs/141/15/2025, 2025. május 30.

OM azonosítója: 202517

Az intézmény vezetője: Juhászné Somogyi Éva Anikó főigazgató

1. BEVEZETŐ

*„A gyökerek persze nem látszanak,
de tudod, azok tarják a fát.”
(görög költő)*

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelve alapján, valamint Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, című választható óvodai program alapján készítettük el a Pedagógiai programunkat, melyet 1999-ben vezettünk be. A mindenkorai törvényi előírásoknak megfelelően elvégeztük bevalás vizsgálatát, s annak megfelelően kiegészítettük, módosítottuk.

Jelen módosításra is a törvényi előírás, valamint a személyi és tárgyi feltételek, adottságok módosulása miatt került sor. Jelen módosítást, kiegészítést az Óvoda nevelőtestülete egyhangúlag indokoltnak tartja.

Középpontban a gyermek áll, kinek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben intézményünk kiegészítő esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Olyan intézményként kívánunk működni, ahol a három-négy évre minden gyermek esélyt kap, személyiségének kibontakoztatására.

Nevelőtestületünk ezért magas szintű együttműködéssel, problémamegoldó készséggel folyamatosan figyel partnerei jogos igényeire, annak érdekében, hogy – közös erőfeszítéssel – megvalósuljanak pedagógiai programunk koncepciói.

Alapvető célunk a nemzetiségi kultúra ápolása, a szlovák nyelvhez való szoktatás, a nyelv megszerettetése, a hagyományok továbbörökítése, különösen a verselés, mesélés, az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, és manuális tevékenységek, mint rajzolás, festés, mintázás, kézi munka által.

Megfelelő nyelvi környezetet biztosítunk az egész nap folyamán, óvodapedagógus dada használja a szlovák nyelvet! A családokkal együttműködve erősítjük a néphagyományőrzést, helyi szokások megtartását.

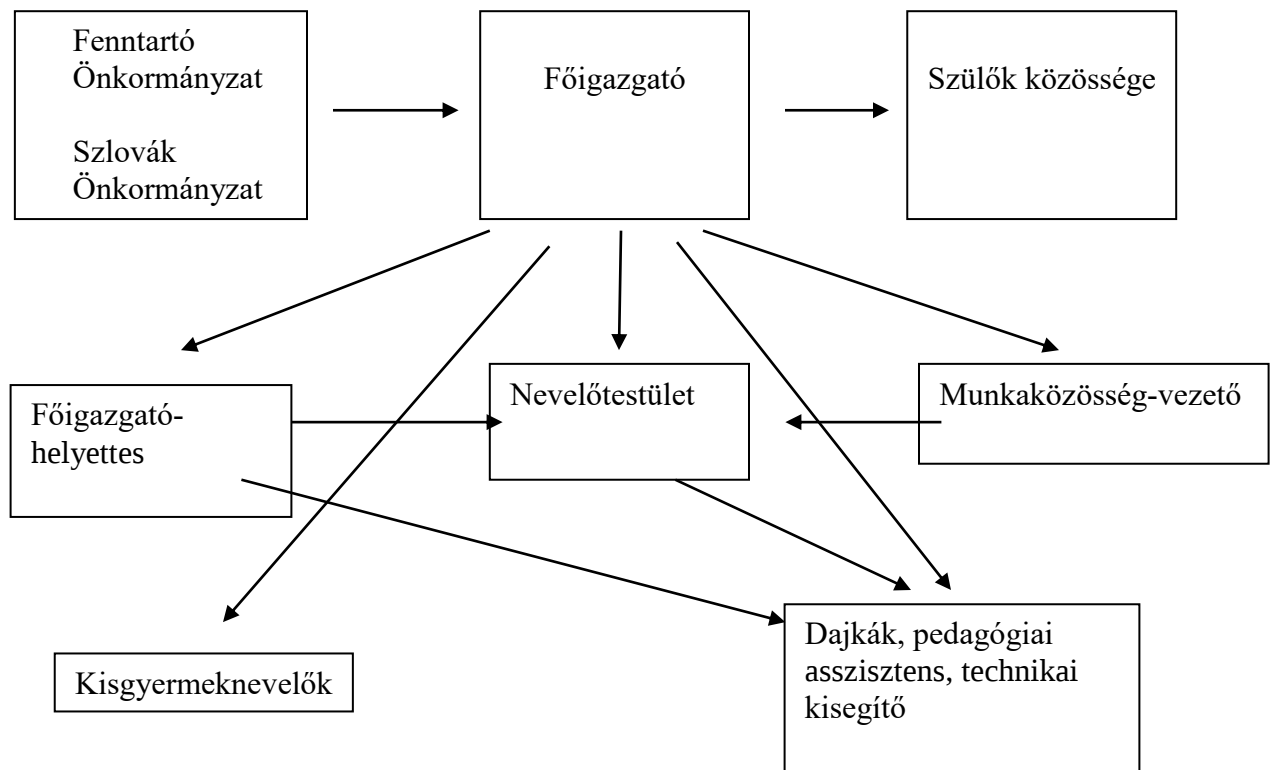
A szlovák nemzetiségi nyelvoktatásban több mint 50 éves múlttra tekinthetünk vissza.

Dvojazyčné prostredie má zabezpečiť:

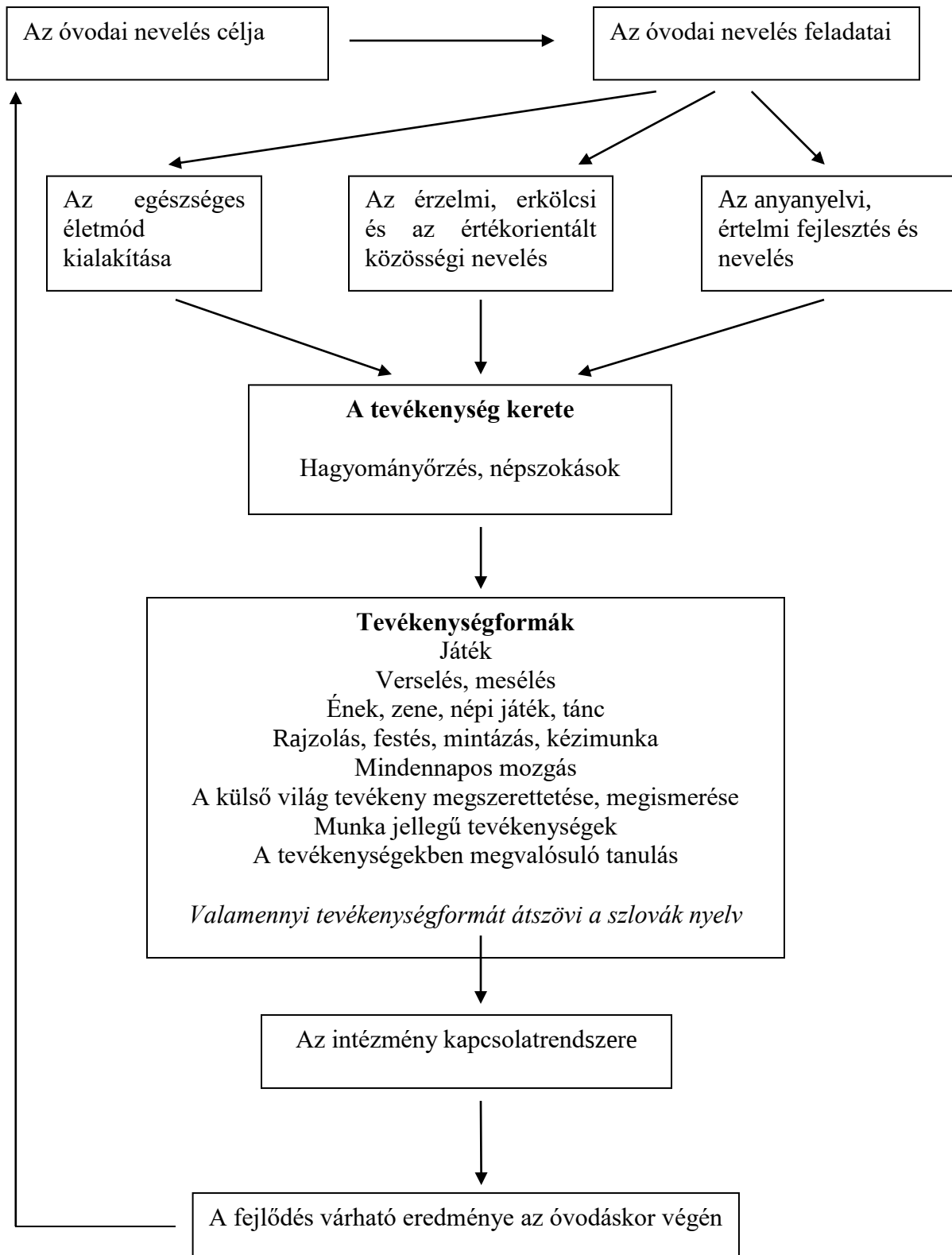
Poznávanie, osvojovanie a oblúbenie menšinového jazyka,

Vzhl'adom na úroveň rečových znalostí detí zabezpečiť čo najdokonalejšiu komunikáciu.

1.1. Intézményünk szervezeti struktúrája:

1.2. A program rendszerábrája:

2. AZ ÓVODA ARCULATA:

2.1. Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – **beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is** – együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, **önmagához képest fejlődjön**, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Nevelőtestületünk egységes gyermekképe olyan gyermek, aki nyugodt, tele van élményekkel, erősen kötődik a nemzetiség nyelvéhez, kultúrkincséhez: a meséhez, zenéhez, szín- forma- tárgyi világához. Akinek kialakult az óvodás tartása, önálló és látszik rajta a kiegyensúlyozottság. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, és szociális lény egyszerre.

Ideálom nášmu pedagogickému zboru je die'ta kl'udné, vyrovnané, plné zážitkami, ktoré sa silne inentifikuje so svojím národnostným jazykom, kultúrnym pokladom - národnými rozprávkami, hudbou, typickou farebnosťou a foremnosťou. Jeho postoj k svojmu národu sa prejavuje samostatnosťou a vyrovnanosťou, predovšetkým tým, že dokáže samo objaviť, obdivovať a radovať sa.

A tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport összetételét, képességszintjüket. A gyermekek értik a szlovák nyelven megfogalmazott kifejezéseket; képesek a testápolási, öltözködési, étkezési eszközöket két nyelven megnevezni. Értik, és használják a tanult udvariassági formákat.

A minden évben visszatérő ünnepek végig kísérik életünket. Ismerjük a néphagyomány eredetét, hogy bele tudják élni magukat az ünnep hangulatába. Minden ünnephez kapcsolódjon ének, vers, mondóka. A kisebbek csak óvodán belül vesznek részt a jeles napokon, míg a nagyobbak a községi rendezvényeken is (Falunap, Falukarácsony, Idősek napja).

Ismerjük falunk múltját, régi, népi hagyományait. (Tájház látogatása) Ismerjük meg a nemzetiség népviseletét, szívesen képviseljük azt.

Az óvodáskor végére az alábbiakat szeretnénk elérni:

Egészséges, harmonikus személyiségfejlesztést, a gyermek testi fejlődésének elősegítését, stabil egészségügyi szokásrendszert és az egészséges életvitel iránti igény megalapozását. Törekszünk az egyéni értékek kibontakoztatására, erkölcsi tulajdonságok fejlődésének elősegítésére, érdeklődő, kíváncsi, az új iránt fogékony, sokoldalú kreatív személyiség fejlesztésére.

Törekszünk arra, hogy minden gyermek sokat és jól játsszon, vegyen részt a közös játékokban. (Tartalmas szerepjáték, szabályjáték, kreatív építményeket hozzon létre stb.) A játék segítségével a gyermek megismeri környezetét, tapasztalatokat szerez érzékeléssel, mozgással, érzelmileg és értelmileg.

A játékban folyamatosan gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást, együttműködést és a kölcsönös kommunikációt. E folyamat közben közelív és elfogadhatóvá válnak a viselkedési szabályok.

Biztosítjuk a természetes mozgáskedv fenntartását, a mozgásigény kielégítését, a rendszeres mozgás megszerettetését, az egészséges életvitel megalapozását. Jó alapot szolgál ehhez jól felszerelt óvodánk tornaterme, tágas füves udvara.

A gyermekek önkéntes munkakedvére, aktivitásra építve, sokszínű, folyamatos munka jellegű tevékenységet biztosítunk. Értékteremtő együttműködési képességeket fejlesztünk. A természeti és társadalmi környezet iránt érzékeny és fogékony, természetet szerető gyermekeket nevelünk, környezetbarát szemléletet formálunk.

Biztosítjuk a matematikai beállítódást, a szemlélet megalapozását és matematikai érdeklődés felkeltését.

Vizuális nevelésük esztétikus környezetben valósul meg, a feltételek folyamatos biztosításával, a gyermeki élmény gazdagításával a tér, forma, színeképzet, képi gondolkodás, önkifejezés fejlődésének elősegítése.

Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság alakítása.

2.2. Óvodakép

Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései:

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- **a gyermeki szükségletek kielégítéséről**, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- **a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról**; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - **az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről**, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető **játékról**;
- **e tevékenységeken keresztül** az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, **emberi értékek közvetítéséről**;
- **a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.**

Az óvodai nevelés célja:

- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a személyiség kibontakozásának, a hátrányok csökkenésének elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.
- *A nemzetiségi kultúra ápolása, a szlovák nyelvhez való szoktatás, a nyelv megszerettetése, a hagyományok továbbörökítése, különösen a mese, zene és manuális tevékenységek által.*

Pestovanie kultúry národnostnej menšiny, oboznamovanie sa so slovenským jazykom, obľúbiť si ho, poznávať a osvojiť si ľudové zvyky a tradície, obzvlášť ľudové rozprávky, hudbu, prostredníctvom praktických manuálnych činností

Nemzetiségi nevelés feladataiból adódóan:

- *Megfelelő nyelvi környezetet biztosítunk gyermekeinknek az egész nap folyamán. Minden felnőtt minél többet használja a szlovák nyelvet.*
- *A családokkal együttműködve erősítjük a nemzeti identitást, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, biztosítjuk a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését, a helyi szokások megtartását.*

Úlohy menšinovej činnosti:

Počas celého dňa zabezpečovať vhodné jazykové prostredie. Snažiť sa čo najčastejšie používať slovenský jazyk v každodennom živote, a poskytovať deťom kladný rečový príklad. ---V úzkej spolupráci s rodičmi upevňovať vzťah k ľudovým tradíciám a miestnym zvykom, a tým posilňovať národnostnú identitu.

Hagyományőrzés, népszokások - Uchovávanie tradícií, ľudové zvyky

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodapedagógus teremtsen meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét. A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, képes azonosulni azzal. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Jártasságra tett szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer. Nagyon fontos, hogy lakóhelyének hagyománya szerint tervezze meg a feladatát. A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól-óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

Hlavným prvotným poslaním našich učiteliek je prostredníctvom tohto programu kontaktovať tradície a pestovať ľudovú kultúru. Preto sa každá musí usilovať o to, aby čím lepšie a hlbšie poznávala skvosty folklóru, historické jadro, pôvod a symboliku ľudovej kultúry. Osvojujeme si zručnosti v okruhu ľudového remeselníctva, doplnujeme si zásobu piesní, hier, rozprávok a básní. To všetko nezaobíde bez hlbokého národného povedomenia a kladného citového vzťahu k svojmu národu. Kladný príklad učiteliek je vzorom pre rodiny a deti, ako aplikovať národnú kultúru do moderného života dnešných rodín a spoločností.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban - Obsah tradicných zvykov v jednotlivých výchovných zložkách

Verselés, mesélés: népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névsúfolók, találós kérdések.

Rozprávky, básne: ľudové rozprávky, vyčítanky, porekadlá, hádanky, atď.

Ének, zene, népi játék, tánc: mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.

Pieseň, hry so spevom, detský tane: Povedačky, detské piesne so spevom, ľudové piesne, folklórna hudba na ľudových hudobných nástrojoch, atď.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka: tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, korongozás, mézeskalácssütés, nemezelés.

Kreslenie, pracovná výchova, ručná práca: Ľudová remeselníctva, tkanie, navliekanie, práca hlinou, pečenie medovníka atď.

A külső világ tevékeny megismerése: találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások.

Rozvíjanie poznania, pestovanie kladného citového vzťahu k svojmu okolia: ľudové vestenie, významné dni, ľudové zvyky.

Mozgás, mozgásos játékok: ügyességi és sportjátékok

Telesná výchova, pohybové hry: športové a šikovnostné hry.

Szlovák nyelvi nevelés, hagyományápolás.

Jazyková výchova v slovenskom jazyku, pestovanie slovenskej národnostnej kultúry

Alapvető cél a nemzetiségi kultúra ápolása, a szlovák nyelvhez való szoktatás, a nyelv megszerettetése, a hagyományok továbbörökítése, különösen az irodalom, az ének – zene, és manuális tevékenységek által.

Megfelelő nyelvi környezetet biztosítunk az egész nap folyamán, óvodapedagógus, dada használja a szlovák nyelvet! A családokkal együttműködve erősítjük a néphagyományörzést, helyi szokások megtartását.

Základným cieľom je: pestovať národnostnú kultúru, deti privykat ku slovenskému jazyku, tradicné zvyky prijať za vlastného, predovšetkým prostredníctvom literatúry, hudby a manuálnych činností.

Zabezpečiť deťom celý deň vhodné jazykové prostredie, dbať na to aby celý deň aj učiteľka aj pestunka používala slovenský jazyk.

- A tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport összetételét, képességszintjüket.
- A gyermekek értik a szlovák nyelven megfogalmazott kifejezéseket; képesek a testápolási, öltözködési, étkezési eszközöket két nyelven megnevezni.
- Értik, és használják a tanult udvariassági formákat.
- A minden évben visszatérő ünnepek végig kísérik életünket. Ismerjük a néphagyomány eredetét, hogy bele tudják élni magukat az ünnep hangulatába. Minden ünnephez kapcsolódjon ének, vers, mondóka.
- A kisebbek csak óvodán belül vesznek részt a jeles napokon, míg a nagyobbak a községi rendezvényeken is (Falunap, Falukarácsony, Idősek napja).
- Ismerjük falunk múltját, régi, népi hagyományait. (Tájház látogatása)
- Szlovák népi gyermekjátékok, bábjátékok, szabályjátékok megismertetése, megszerettetése, ezáltal a szókincsük bővítése, nyelvi képességek fejlesztése.
- Szívesen verseljenek, hallgassanak rövid mesét, történetet.
- Szlovák zenei anyanyelv, táncművelés megalapozása.
- A szlovák tárgyi műalkotások, az életmód kultúráját és szokásait tükröző tárgyi emlékek gyűjtése. Ismerjük meg a kisebbség népviseletét, szívesen képviseljük azt.
- A gyermekek szókincse érje el azt a szintet, hogy a tanult témakörökben szerzett ismereteiket ki tudják fejezni. Pozitív érzelmi kötődésük a nemzetiségi nyelvhez segítse őket annak alkalmazásában.

Pri plánovaní výchovy a vzdelávanie detí zohľadňujeme na vekové osobitosti detí, ich vývinový stupeň. Každoročné cyklické oslavy a sviatky využívame na opakovanie a utvrdzovanie poznatkov, a tým docielime hlbšiemu režívaniu sviatočnej nálady. Ku každému sviatku prpájame bohatú zásobu piesní a básní. Malé deti sa zúčastnia týchto akcií v školkárskej rovine, kým veľké sa aktívne podielajú akcií našej dediny a regiónu. Každú činnosť naplánujeme tak, aby sa deti stretávali, oboznámili, obľúbili a prijali za vlastného kultúru a jazyk svojho národa. Dosiahneme to cez rozprávky, pesničky, básní, slovenské ľudové hry a tance atď.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok

A néphagyományörzés ajánlott tartalmak

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezessen be, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátzás, együttműködés, tervezés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt se legyen merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátzást iztosítson.

HELYI ÜNNEPEK HAGYOMÁNYOK

Tevékenység célja, feladata

Falunk szlovák nemzetiségű, éppen ezért nagyon fontos a szlovák néphagyomány ápolása, továbbadása a legkisebbeknek. A minden évben visszatérő ünnepek végigkísérik életünket, s emiatt átszövik az egész óvodai nevelést is.

Ismerjék a néphagyomány eredetét, hogy bele tudják élni magukat az ünnep hangulatába. Minden ünnephez kapcsolódjon egy-egy szlovák dal, vers, melyeknek gyakorlása, rögzítése átszövi az ünnep előkészületét.

A nyelvhez való pozitív viszonyt tükrözze a vidám hangulatú, felszabadult együttlét.

A kisebb korosztály csak óvodán belül vesz részt a jeles napokon, míg a nagyobbak a közösségi rendezvényeken is. (Csévi Napok, Idősek Napja, Falukarácsony)

Jeles napok a tanév folyamán:

Őszi ünnepkör: Szüret, Idősek Napja

Téli ünnepkör: Mikulás, Falukarácsony, Farsang

Tavaszi ünnepkör: Moréna/téltemetés, Húsvét, Csévi napok.

Az ünnepek vidám, felszabadult hangulatban teljenek. Meséljük el a gyermekeknek, hogyan ünnepeltek régen, beleértve a különböző népszokásokat, hagyományokat.

Óvodáskor végére a gyermekek használják a szlovák kifejezéseket, ismerjék az ünnepekhez kapcsolódó dalokat, verseket.

Ismerjék falunk múltját, régi népi hagyományait.

Miestne sviatky tradície

Významné dni cez školský rok:

Jesenné sviatočné obdobie: obaračka, Deň Starcov.

Zimné sviatočné obdobie: Mikulaš, Dedinské Vianoce, Fašiangy.

Jarné sviatočné obdobie: „Moréna”, Velká Noc, Čívske dni.

Pred vstupom do základnej školy by mali ovládať a používať jednoduché výrazy, tvoriť dialógy, rozumieť pokynom a pod. Majú mať osvojenú zásobu piesní a básní viažuce sa k sviatkom a tradíciám. Majú poznať históriu a minulosť našej dediny.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodai nevelés feladatai:

➤ A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes **testközelség megléte**. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metajelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az óvodapedagógus az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítsa a gyermekeknek. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a **dajkák bevonásával** együtt végezze a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét.

A bőrápoláshoz, **fogmosáshoz**, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC - használatához a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhessék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Az óvodapedagógus következetesen kérje a szülőket, hogy többszörösen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről. Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válhatnak.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Májustól kezdve az iskolába felvett gyermekeknek / csoport szinten/ csökkentsük az alvásidőt. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolások napirendje szerinti életre.

➤ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percre tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

➤ A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;

Az óvodapedagógus az óvodai felvételi után – lehetőleg még a nyári időszakban – készítsen a gyermekekről **anamnézist** és rögzítse a Fejlődési naplóban. Ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez szükséges.

A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvodapedagógus folyamatos megfigyeléssel **összehasonlító mérésekkel** segítse az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását, rögzítve azt az intézményben használt dokumentációban.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid **prevenciós, fejlesztő tornák**, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

➤ **A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése**

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápolja a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzünk gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszegyenyítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap **edzési** lehetőségük van. Erre legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodás** biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében Pl. az óvodapedagógus szervezzen **napi kocogó-futó lehetőségeket**. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk döntsék el, mennyit futnak. A felnőttekkel együttvégzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek a **víz edző hatását** is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetében az óvoda udvarán pancsoljanak. Lehetőség szerint szervezzen az óvoda uszoda-látogatást a gyermekeknek, ahol a víz megszerettetését, a vízhez szoktatást vállalja a vízi játékok megismertetésével.

➤ **Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;**

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda kísérje figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Fordítson fokozott figyelmet az egészséges táplálkozásra, a só és cukorfogyasztás csökkentésére! Az étkezési szokásokat az egyéni igények figyelembevételével alakítsuk ki. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélgessen a gyermekekkel, hogy a kívánságuk, kérésük alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között.

Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A felnőttek különös gonddal védjék a gyermekek érzékszerveit.

➤ **Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;**

Az óvodai életvezetési feladatok célja, hogy a gyermekek fokozatosan elsajátítsák azokat a mindennapi készségeket, amelyek önállóságot, felelősségérzetet és magabiztosságot adnak nekik. Ez a folyamat játékos formában az óvodapedagógusok és a szülők támogatásával valósul meg (öltözködés, étkezés, tisztálkodás, rendrakás, környezet gondozása,

segítségnyújtás, problémamegoldás). Az óvodai életvezetési feladatok nem a tökéletes teljesítésről szólnak, hanem arról, hogy a gyermekek próbálkozzanak, tanuljanak a hibáikból és a saját tempójukban váljanak egyre önállóbbá.

➤ **A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése**

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, akkor is megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához, ha szerényebb.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere **az óvodaudvar**. Úgy célszerű kialakítani, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják óvodapedagógusukat. Ugyanakkor legyen olyan udvarrész is, ahol a különböző korú gyermekek együttjátszhatnak.

Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermek virágos vagy veteményeskert. Az udvaron nagyméretű homokozó álljon rendelkezésre. Az óvoda udvarán legyen olyan zártabb udvarrész, „pódium-szerű” lehetőség, ahol énekes játékokat játszhatnak a gyermekek, vagy bábozásra, dramatikus játékokra nyílik lehetőség. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, ízlésesen rendezzék be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** tegyék alkalmassá a szabad játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát is ad. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot hagyják szabadon, csak olyan esztétikus kisméretű függönyt használjanak, ami nem veszi el a természetes fényt. Tűző nap esetén biztosítsuk a sötétítő függönyöket.

Az óvodapedagógus az esztétikai tevékenységekhez alakítson ki elkülönített részeket a csoportszobában. Tervezzék meg egy esztétikus, igazi mesebirodalmat, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere. Legyen olyan sarok, vagy rész, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Az óvodapedagógus alakítson ki egy olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez. A csoportterem legyen színben, formában, alakiségben, méretarányok szerint, a díszítés anyagosságának tudatos összeválogatásával megkomponálva.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőztetése biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltöztetéshez. Az öltözőben a szülők részére legyen egy esztétikus általános tájékoztató tábla, a gyermekek eredményességét közvetítő informáló tábla, valamint a negyedéves évszakprojektet bemutató részletes bemutató tábla, amelyen piktogramokkal jelölik, hogy az adott héten mit tanulnak a gyermekek. A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait jelenítsék meg képi formában is a szokások rögzítésének elősegítésére. Csoportonként legyen megfelelő helye az **ovi-galériának**, ahol a gyermekek munkái megtekinthetők.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítsék a szokások beidegződését.

➤ **A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;**

A természet megszerettetése, védelme, a tiszta környezet iránti igény alapjainak lerakása. A fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartásforma megalapozása.

Megemlékezés a zöld jeles napokról. A gyermekek bevonása a környezetvédelmi tevékenységekbe.

Célunk nemcsak az, hogy a gyermekek ismereteket szerezzenek a természetről és annak védelméről, hanem **érzelmileg is kötődjenek a környezetükhöz** és valódi tapasztalatok útján **sajátítsák el a felelős, környezettudatos magatartás alapjait:**

- **Természetközeli tevékenységeken keresztül:**
 - kertészkedés, virágültetés, -gondozás, növekedés megfigyelése
 - kerti munkákat végzése: lehullott falevelek összegyűjtése
 - komposztálás
 - séták a természetben, a közeli kiserdőben
 - növények és állatok megfigyelése élőhelyükön
 - ismerkedés az állattartással
 - termések, levelek, kövek gyűjtése, amelyekből kézműveskedünk
 - **Környezettudatos szokások kialakításán keresztül:**
 - szelektív hulladékgyűjtéssel,
 - víz és energiatakarékossággal,
 - újrahasznosítással, melynek során papírból, tojástartóból, flakonból díszeket vagy játékokat készítünk
 - közlekedéssel: a gyaloglás, kerékpározás népszerűsítésével.
 - **Környezettudatos neveléssel a mindennapokban:**
 - meséken, verseken, játékokon keresztül,
 - a jeles napok megünneplésével (Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja)
 - az óvónő személyes példamutatásával.
- **Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.**

Az óvodai nevelés során a a gyermekek testi, lelki és értelmi fejlődésének támogatása érdekében szükség esetén megfelelő szakemberek (pl. logopédus, gyógypedagógus, konduktor) bevonásával, a szülővel és az óvodapedagógussal együttműködve biztosítjuk a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós feladatok ellátását. A prevenciós tevékenységek a lehetséges fejlődési elmaradások megelőzését, a korrekciós feladatok a meglévő problémák javítását, míg a speciális gondozó feladatok a gyermek egyéni szükségleteihez igazodó, személyre szabott támogatást jelentik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésűlködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani és óvják azt.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- *A gyermekek értik a szlovák nyelven megfogalmazott kifejezéseket; képesek a testápolási, öltözködési, étkezési eszközöket két nyelven megnevezni.*

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátosságuk a **magatartás érzelmi vezéreltsége**. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában **érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör** vegye körül. Mindezt **szükséges, hogy**

- a gyermeket már az óvodába lépéskor **kedvező érzelmi hatások** éri;
- a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot **pozitív attitűd, érzelmi töltés** jellemezze;
- az óvoda egyszerre **segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;**
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy **az emberek különböznek egymástól.**

Családias légkörben a gyermekeknek kialakul az érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz.

A szocializáció szempontjából **meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása**, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából **az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű** szerepet tölt be.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozható az **otthonosság** érzése.

Legyen minden óvodai csoportnak **hagyománya**, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, ha az óvodapedagógus minden gyermeknek tároló helyet biztosít, ahová saját eszközeit, játékait, a mikrocsoportos tapasztalatgyűjtésen talált „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A **beszoktatás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a

gyermek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért az óvodapedagógus adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A beszoktatásban lehetőleg mindkét óvodapedagógus vegyen részt, és a dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. A beszoktatás kezdetén a gyermek a szülővel együtt választ jelet.

A sok érdekes, ízléses játék mellett az óvodapedagógus mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek beszoktatásában.

Már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerekkel gyakoroltasson az óvodapedagógus, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítsenek a kiscsoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket gyengédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető élet** szükséges. Az óvoda közösen tervezze meg és értelmezze újra hagyományos rendezvényeit úgy, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltesse. **Községi rendezvényeken a nagycsoport vesz részt.** Az óvoda ünnepnapjaiban is a jelképek, az élményközvetítés és a személyesség jelenjen meg.

A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül szerveződjenek különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az osztott csoportokkal működő óvodák minél több tevékenységet szervezzenek a kicsik és a nagy óvodások együttműködtetésére. A vegyes csoportokat működtető óvodák viszont figyeljenek arra, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek folytathassanak külön tevékenységet. Bővítsék ki az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) találkozásának lehetőségét. E célra használják ki a véletlen és a tervszerű találkozásokat.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- A felnőtt próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket.

- Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt - gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. (A személyes perceket biztosítsa az óvodapedagógus minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfeltevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzés elfogadása és megfogalmazása is kapjon hangot.)
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömeivel jelezze dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

Ezeket az elveket hozzuk nyilvánosságra. Értelmezzük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is. Az óvodapedagógus elemezze, vizsgálja a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát. Használjon minél több elemzési eszközt a társas jellemzők kimutatásához.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást is megkéri a szabályok betartására.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.

- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőkészségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik/rugalmas, fejlettség szerinti beiskolázás/.
- *A gyermekek értsék és használják szlovák nyelven is a tanult udvariassági formákat.*

Deti vedieme k chápaniu a používaniu zdvorilostných formúl v slovenskom jazyku.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés **valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.** Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - **beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.** Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére **szükséges figyelmet fordítani.**

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve **biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.**

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett **tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése.** Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Személyi feltételek

Az óvodában a **nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.**

Az óvodában a **nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó** a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli.

Gyakran előfordulnak értékellentétek a szülők és az óvoda között. Az óvodapedagógus vállalja fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. E programot megvalósító óvodapedagógus közvetítse a művészetek tradicionális értékeit. Vállalja fel az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Az óvodapedagógus legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusnak legyen igénye az önművelésre, a körülményeihez mérten teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Használja ki a szakmai egyesület által nyújtott fejlődési lehetőségeket. A személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Az óvodapedagógus párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról és az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztassák a csoportszobájuk közelében lévő tájékoztató táblákon keresztül.

Az óvodapedagógusok vonják be a dajkákat az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák legyenek teljes partnereik az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő **nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának** hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A többcsoportos óvodákban dolgozó óvodapedagógusok alakítsanak szakmai teameket, munkaközösségeket egy-egy szakmai feladat elvégzéséhez, a szakmai munka méréséhez, elemzéséhez, értékeléséhez, valamint a szervezet társas, szakmai kapcsolatának karbantartására. A közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakításáért.

Az óvodában folyó munkát a főigazgató koordinálja, irányítja pedagógiai, tanügyigazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, menedzselési feladatainak ellátása során. A főigazgató a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését. Mint egy jó karmester, csak ott segítsen, ahol „döcögve, hamisan szólalnak meg a szőlők, s nem simulnak bele az összharmóniába”

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Óvodapedagógusaink többéves szlovák nemzetiségi gyakorlattal rendelkeznek, folyamatosan továbbképzik magukat az óvodai tevékenység minden területén. Szlovák szakmai munkaközösségünknek minden óvodapedagógus a tagja.

Az óvodapedagógus párokat úgy állítjuk össze, hogy a nevelési területeknek mindenképpen sikeresen eleget tehessenek, minden csoportban van szlovák, valamint főiskolai végzettségű óvodapedagógus.

Dajkáink, pedagógiai asszisztensünk állandó segítőink, magukénak érzik óvodai nevelésünk céljait, hagyományörző tevékenységünket.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó vagy a kertész személye.

4.2. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. **A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.** Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, **lehetőleg természetes** anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt **játékokat, eszközöket** számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvoda 1080 m² területű épülete 4400 m²-es füves, egyenes, sima talajú udvaron helyezkedik el. Fából, fémből készült játékok, homokozók, mászóvárak, hinták biztosítják gyermekeink játéklehetőségeit. Árnyékos és napos terület egyaránt biztosított. Örökzöldek, fák cserjék, virágok díszítik, tág tere lehetőséget ad a szabad mozgásra, a gyermekcsoportok elkülönítésére.

Udvara korszerűen felszerelt, parkosított. A bejáratnál biztosított a kerekesszékes bejutás.

Az 1982-ben átadott korszerű, összkomfortos új épület 4 csoporttermes, minden csoport saját bejáratral, öltöző, és mosdóhelységgel rendelkezik.

Korszerű, gazdagon berendezett a gyermekek mozgásigényét kielégítő, mászófallal ellátott tornaszobával gazdagodtunk rendelkezünk.

Vezetői-gazdasági iroda, nevelői szoba, logopédiai foglalkoztató, dolgozók öltözője, mosókonyha, raktár, játéktároló, ebédlő található még az épületben.

Az óvoda könyvtára folyamatosan bővül, szlovák és magyar nyelvű szakkönyvek és mesekönyvek, folyóiratok, számítógép Internet eléréssel állnak rendelkezésünkre.

A program megvalósítását az alábbi eszközeink szolgálják:

Szlovák nyelv:

- CD-k, szak- és mesekönyvek, folyóiratok
- szivacs/textil/műanyag gyümölcs és zöldségkészlet
- óvodapedagógusok által készített tartós szemléltető eszközök
- Bee-bot készlet

A külső világ tevékeny megismerése:

- Minimatt készlet
- házilag készített szemléltető képek
- diaképek, diafilmek, diavetítő
- cd-s rádiómagnók
- interaktív tábla, projektor, laptopok

Mozgás:

- tornaszoba
- mászófal
- udvari mászóakák, füves futófelület
- Mozgáskotta rendszer
- tornapadok, zsámolyok, bordásfalak, szalagok, karikák, babzsákok, labdák, szőnyegek, tornaszekrény, bordásfalak

Ének, zene, népi játék, tánc:

A gyermekek részére:

- xilofon, cintányér, háromszög, dob, csörgődob, ritmusfák

Óvodapedagógusoknak:

- furulyák, lemezek, magnókazetták, cd-k a zenehallgatáshoz

Verselés, mesélés:

- Sík- és kesztyűbábok, bábparaván, jelmezek
- Mesekönyvek, leporellók

A fenntartó által biztosított éves költségvetésen túl igyekszünk minden pályázati lehetőséget kihasználni, gyarapítva ezzel a tárgyi feltételeinket.

E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki a meglévő készleteket:

Esztétikus-mesesarok (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc báb stb.

Hangszerek: furulya, gitár, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról.

Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, esztétikus eszköztárló lehetőségek, a rajzos csoportszoba részben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség, melyre a gyermekek kitűzhetik a rajzaikat. Ezt nevezzük minigalériának.

Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, fonalak, stb.

Interaktív tábla és projektor: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élménykövetéséhez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovi-galéria eseményeinek megtekintéséhez, egyéni és mikrocsoporthoz tartozó tevékenységhez, fejlesztéshez.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

A program ajánlott napi és hetirendje

A gyermek egészséges tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú / 5-45 perces/ csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulhat meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Tervezésnél az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, a rugalmasság elve.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, **nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élősztavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.**

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. **Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.**

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében **az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben**, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – **iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.**

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Az óvodapedagógus teljesítse a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, szenteljen elegendő figyelmet minden gyermekre.

A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbaknál az egy órás pihenés után megszűnhet.

A napirendben külön időpontot (pontokat) jelöljön meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

Az óvodapedagógus a napirendbe jelölje a játékidőt, ami legalább 5-6 óra. A frontális fejlesztések mellett határozza meg az egyéni és a mikrocsoportos fejlesztéseket is.

A napirendjavaslat tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. A modellként bemutatott példa korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható. Az állandóan és/vagy ciklikusan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez - Návrh denného poriadku

Időtartam	Tevékenység – Činnosti
Časový interval	
6:30-8:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN – Schádzanie detí, ranné hry Személyes percek – <i>Osobné chvílky</i> Szabad játék - <i>Voľná hra</i> Mindennapos mozgás - <i>Cvičenie</i>
8:30-10:30	TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS - Učenie prostredníctvom aktivít Testápolási teendők - <i>Hygiena</i> Tízórai – <i>Desiata</i> Verselés, mesélés – <i>Rozprávka, báseň</i> Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - <i>Výtvarná, pracovná výchova</i> Ének, zene, népi játék, tánc - <i>Hudobná výchova, pestovanie a rozvíjanie hud. schopností</i>
10:30-12:00	JÁTÉK A SZABADBAN – Hra na dvore Külső világ tevékeny megismerése - <i>Získavanie skúseností, prechádzky</i> Énekes játékok az udvaron – <i>Hry so spevom na dvore</i> Mozgás - <i>Pohyb</i>
12:00-13:00	Ebéd – Obed Testápolási teendők – <i>Hygiéna</i>
13:00-15:00	Pihenés, altatás, mesével, altatódallal - Odpočinok, uspávanie rozprávkou, uspávanvou
15:00-16:30	Testápolási tevékenységek – <i>Hygiéna</i> Uzsonna – <i>Olovrant</i> Zenés, mozgásos percek - <i>Hudobno-pohybové chvílky</i> Játék a szabadban – Hra na dvore

A napirend a korcsoport igényeinek megfelelően változtatható!

Denný poriadok sa prispôsobuje k špecifikám jednotlivých vekových skupín.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(2,5-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	Hétfő <i>Pondelok</i>	Kedd <i>Utorok</i>	Szerda <i>Streda</i>	Csütörtök <i>Štvrtok</i>	Péntek <i>Piatok</i>
Délelőtti tevékeny- ségek	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés A külső világ tevékeny megismerése	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés

Doobednajšia činnosť:

Báseň, rozprávka, dramatické hry, Pracovná výchova, Telesná výchova, Hudobná výchova,

Aktívne objavovanie vonkajšieho sveta

Egyéni fejlesztések - **Individuálna práca s deťmi**

Játék a szabadban - **Pobyt vonku**

Szlovák nyelv használata az egész nap folyamán

Slovensky jazyk používame vo všetkých činnostiach počas celého dňa

A szervezett tanulás formái

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötött	Mindennapos mozgás Iskola-előkészítő fejlesztőpedagógiai tevékenység
Kötetlen	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, népi játék, tánc

A szervezett tanulás munkaformái

A szervezett tanulás munkaformái: frontális, mikrocsoporthoz és egyéni.

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Verselés, mesélés	Ének, zene, népi játék, tánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mindennapos mozgás	A külső világ tevékeny megismerése
2,5-4 évesek	napi 5-10'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	napi 5-10' + heti 1x 10-15'	heti 2x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	napi 8-10' + heti 1x 15-20'	15-20'
5-6-7 éves	15-20'	30-35'	30-35'	napi 10' + heti 1x 30-35'	30-35'

A 2,5-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 35'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 45'

A 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete min. 45' max. 65'

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek:

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változtatatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben. Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki.

Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Az óvodapedagógus kerülje a tárgyi jutalmak osztogatását. Ha korábban gyakorlat volt, próbálja kiiktatni. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermekeknek, de egyben elveszik a „természetes jutalom” értékét. Ezen kívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefélékezi.

Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

5.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtve,

kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, **kreatív** gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék

Az óvodapedagógus feladatai:

- **A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények)**

Kreatív, alkotó légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Az óvodapedagógus teremtsen meg mindezekhez a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

Az óvodapedagógus a csoportban csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez használjon minél gyakrabban humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, vegye észre a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumokat.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki. A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”.

A programban - jelentős szerepe miatt - kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincsesládája is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, gyurmázásnak, kézimunkának, tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljanak a gyerekek rendelkezésére.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvodapedagógus segítse az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak.

E programmal működő óvodákban a 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az 5-6-7-éves gyermekeknek az óvodapedagógus biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége kialakulhasson bennük.

A **kreativitást kibontakoztató játékeszközök** olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosítson, melyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készséget fejlesztik, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, melyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővítse az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.

A programban kiemelt szerepet kapnak a csoportos séták, erdei óvodai programok. Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutakozzon a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

➤ **A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva**

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHÁ” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömezés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem - kéz koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus kísérelje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítsa az óvodapedagógus a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Az óvodapedagógus segítse a gyermek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvodapedagógus szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző szerepek megformálása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítse az óvodapedagógus, hogy a szimbólumok, a „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében legyen résztvevő az óvodapedagógus, adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezték a többi közé, hogy a gyermekek játszassanak vele, tapogathassák, megszerethessék.

A gyermek a **konstrukciós játékban** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mely eredményezheti a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térváriált gazdagságot.

A **konstrukciós játékhoz** kapcsolva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

Az óvoda a gyermekeknek biztosítson olyan nyugalmas, kissé elszeparált udvarrészt, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Az óvodapedagógus ajánlja fel **szabályjátékot**, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.

Az óvodapedagógus a szülők és a gyermekek bevonásával is barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket.

A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozhatnak létre.

➤ **A gyermekek beszédkésztségének fejlesztése a játéksituációkban**

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.).

➤ **Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása**

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetében vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó.

Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az óvodapedagógus avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, nyugodt játékát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok. Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

Játék – Hra

Célja, feladata: játékfeltételek biztosítása – hely, idő, eszközök, élmények

Szlovák népi gyermekjátékok, bábjátékok, szabályjátékok megismertetése, megszerettetése a gyermekekkel. A gyermekek szókincsének bővítése, nyelvi képességeik fejlesztése, megszilárdítása, a szlovák nyelv megszerettetése.

Szerepjáték és gyakorlójáték során törekedünk arra, hogy a gyermekekkel minél többet használjuk a szlovák nyelvet. Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy a tanult szavakat, kifejezéseket, mondatokat használják játéktevékenységük során.

A dramatikus játék az óvónő óvodapedagógus által megszervezett tevékenység.

Dramatická hru organizuje pani učiteľka. Vyberieme si známu slovenskú rozprávku, a vytvárame podmienky k radostnému aktívnemu účinkovaniu detí.

Ismert szlovák mese- vagy jelenetdramatizálás játékidőben. Helyszínt, eszközöket kiválasztjuk, a szerepeket a gyermekek önként vállalják.

V hrových činnostiach motivujeme deti k dramatickému vyjadrovaniu svojich rozprávkových zážitkov, keď si same rozdelia úlohy a roly v slovenských rozprávkach. Pri opakovaní sa striedame v úlohách, aby sa každé dieťa aktivovalo.

Részjeleneteket külön eljatszunk, és csak ezután játsszuk a mesét, jelenetet elejétől a végéig. Ismétlések során a szereplők cserélődhetnek, így mindenki szerephez jut. A szöveget leegyszerűsítjük, lerövidítjük az előadásmódban segítünk.

A szlovák drámajátékba beépülhet a játékhoz illő zene, tánc, ének. Kellékek, jelmezek, eszközök segítik, hogy a gyermekek mesevilágba való átlépése, szerepbe való beleélése, szöveg megértése sikeres legyen.

Nagycsoport év végére a gyermekek az óvónő óvodapedagógus segítségével tudjanak előadni szlovák dramatikus játékokat, szívesen, örömmel játsszanak el meséket. A szlovák szavakat tisztán, érthetően ejtsék ki.

Na konci roka deti veľkej skupiny by mali vedieť s pomocou učiteľky zahrať dramatickú hru a čisto a zreteľne vyslovovať slovenské slová a správe artikulovať.

Bábozást, mint módszert és játékot, rendszeresen alkalmazzuk a napi játéktevékenység során. Ismert szlovák meséket bábozhatnak, játékidőben bármikor elővehetik a bábokat. Ujj-, kesztyű-, és fakanál bábokat egyaránt használjon az óvónő óvodapedagógus.

Nagycsoport év végére a gyerekek az óvónő óvodapedagógus segítségével mondják a bábjáték szövegét.

Bábková hra – s prstovými, vareškovými bábkami, maňuškami počas pobytu v škôlke deti viackrát majú možnosť precvičovať si text rozprávok.

Szabályjátékok. Az óvónő óvodapedagógus feladatának tekintse a szlovák hagyományok megőrzését, ebbe a munkájába vonja be a szülőket, nagyszülőket egyaránt. Minél több olyan szabályjátékkal kell megismertetni a gyermekeket, melyek községünk népi hagyományiból, szokásaiból erednek.

Az óvónők óvodapedagógusok munkájuk során folyamatosan gyűjtsék a népi gyermekjátékokat, ezen belül a piliscsévi játékokat, ezeket ismertessék meg a gyermekekkel. A szabályjátékok tanulása és eljátszása során a gyermekek új szavakkal ismerkednek meg, ezáltal lehetősé nyílik a szókincsfejlesztésre.

Hry s pravidlami – učiteľky zbierajú miestne i regionálne hry od starých rodičov a obyvateľov dediny, a svoje vedomosti odovzdávajú svojim ratolestiam.

Nagycsoport év végére a gyermekek tudjanak önállóan szlovák népi gyermekjátékokat eljátszani. A szerepeket vállalják önállóan, a játékokban használatos kifejezéseket, mondatmodelleket tisztán, érthetően ejtsék ki.

Az óvónő óvodapedagógus tiszta, szép szlovák kiejtése, beszéde minta legyen a gyermekek előtt az egész napi játéktevékenység során.

Na konci roka velkej skupiny deti musia vedieť samostatne hrať slovenské ľudové detské hry, aby dieťa jednotlivé úlohy vzal na seba. Reč učiteľky musí byť príkladom pre dieťa, preto musí rozprávať pekne, čisto, správne a rozumiteľne.

5.2. Verselés, mesélés - Rozprávky a básne

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. A mese képi és konkrét formában feltárja a gyermekek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges megfelelő viselkedésformákat.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a **mindennapos mondókázásra, verselésre.** A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. **A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.**

Az **ézőszavas mese** különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben **feloldást és megoldást kínál.** A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkedítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban **a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát,** s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során **eleven, belső képvilágot jelenít meg.** A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki **élményfeldolgozás** egyik legfontosabb formája. **A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.**

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az **önkifejezés** egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, **valamint más népek, nemzetiségek meséinek** egyaránt helye van.

Az óvodapedagógus feladatai:

➤ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

Az óvodapedagógus a legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Olyan **meséket** válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus - realiztikus mesék. Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realistikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat.

Az óvodapedagógus a nagyobbaknak olvasson bátran lírai műveket is, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományörzést, az évszakok szépségét.

➤ A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékokhoz** tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismétljék az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a **bábokat**. Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, s hozzák el otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A vers, mese, **dramatikus játékok** illusztrálásához csak olyan kellékeket használjon az óvodapedagógus, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását. Óvakodjon más eszközök használatától!

Az óvodapedagógus és a nagycsoportos gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal a kisebbeknek. Legyen ez színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek is.

A kiscsoportos gyermekek ismerjenek meg 10-12 mondókát és 10-14 új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismételtessék.

Az óvoda szervezzen a gyermekeknek rögtönzött óvodai báb- és dramatikus előadásokat, amelyeket a nagyobb korú gyermekek meglepetésként, örömmel mutatnak be a kicsiknek.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógusok meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Játéukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját az óvodapedagógus erősítse meg pl. egy közmondással, amit a szülőkkel is megbeszél, s jól látható helyen az öltözőben elhelyez. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, az erkölcsi tulajdonságok alakíttatásán. Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Az óvodapedagógus teremtsen ehhez minél több lehetőséget.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Legyen lehetőség az ilyen típusú játékokra is.

A gyermekek ismételtessék az előző években tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása mindenkor kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Az óvodapedagógus lehetőleg ne szavaltassa a gyermekeket kórusban. Kerülje az éneklő hanglejtést. Ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

Az óvodapedagógus - főleg a délutáni pihenés alatt - olvasson el a gyermekeknek **folytatásos mesét**.

A gyermekek fantáziája gazdag. Az óvoda adjon a gyermeknek próbálkozási alkalmat a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket nevezzék el a „**mi mesénk**”-nek.

A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen az óvodapedagógus olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni a erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. Ezekből készítsenek közösen albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekek halljanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán.

E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Az óvodapedagógus közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással csalogatja a gyermekeket a meseszobába (sarokba). Amikor minden gyermek megérkezik, csak akkor kezdi el a mesét, gyertyafénynél, vagy lámpagyújtás után. Több napon keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a

mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfűjása vagy az óvodapedagógus éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

➤ **A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével**

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport összetételét, valamint az évszakok, ünnepek adta tervezési egységet.
- A gyermekek spontán módon is szívesen mondókáznak, verselnek, mesélnek a hozzá tartozó mozgásokkal, játékokkal kísérve. adott ünnephez, évszakhoz, eseményhez tudnak kapcsolni mondókát, verset, mesét.
- Az irodalmi és anyanyelvi nevelőmunka hatására életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően fejlődik beszédészlelésük és értésük, ügyesedik beszéd szervük, hallásuk és beszédhallásuk, auditív ritmusérzékük, emlékezetük.
- Változatos lehetőségekkel és személyes példájával az óvodapedagógus ösztönzi a gyermekek közötti kommunikációt, tudatosan bővíti szókincsüket, él a metakommunikációs közlésformával.
- Az anyanyelvi fejlesztés során az óvodapedagógus változatos játékos gyakorlatokkal fejleszti a gyermekek hangképzését, beszédlégzését, a beszéd szerveket, auditív képességeit.
- A gyermekek szívesen, örömmel hallgatnak mesét, verset, melyet eszközzel kiegészítve tapasztalatokhoz, ismeretekhez jutnak, míg eszköz nélkül az előadásmódra helyezve a hangsúlyt belső képi világuk fejlődését segítjük elő – melynek megjelenítése képi világukba beépül.
- Szívesen vesznek részt dramatikus játékokban, bábozásban, képről életkoruknak és egyéni fejlettségüknek tükrében próbálkoznak történetet, mesét mondai, szereplőket felsorakoztatni, felismerni a jó és rossz tulajdonságokat.
- Képessé válnak figyelmesen végighallgatni óvodapedagógusuk, társuk közléseit, érdeklődve vesznek részt életkoruknak megfelelő színházi előadásokon.
- Fejlődik érzelmi világuk, aktív szókincsük, gondolkodásuk, értelmi képességeik, fantázia és képzeletviláguk.

Verselés, mesélés

A tevékenység célja, feladata

A szlovák nyelv megismertetése, megszerettetése mondókákon, verseken, meséken keresztül.

Szívesen verseljenek, hallgassák a meséket, történeteket. A gyermekek szókincsének felmérése, fejlesztése, bővítése. A kicsiknél a legfontosabb, hogy hallják a szlovák nyelvet, ismerkedjenek vele. Mesélésnél ügyeljünk arra, hogy olyan meséket válasszunk, amelyek témájuknál fogva közel állnak a gyermekekhez (pl. állatmesék). Minden verset, mesét esztétikus, izléses eszközökkel szemléltessünk.

Viest' deti k radostnému počúvaniu príbehov a rozprávok po sloensky. Rozvíjame ich pasívnu a aktívnu slovnú zásobu. Pre malé deti je prioritné poznávanie a počúvanie slovenskej reči. Každú báseň, rozprávku im približujeme estetickými pomôckami.

Kiscsoportban rövid, ritmusos mondókák, egyszerű versikék ismételtetése. Nagyobbak már önállóan is előadhatják a verseket, a meséket dramatizálhatják. Az állandó gyakorlás révén a gyermekek megtanulhatják a helyes kiejtést. A versek a szlovák irodalmi kultúrára jellemző jegyeket tartalmazzák, legyen köztük magyarországi szlovák költő rövid műve is. Mindennapos kötetlen mondókázás, verselés a nyelv gyakorlását, elmélyítését szolgálják. A mesék a szókincs bővítésén és a nyelv gyakorlásán kívül a nyelvhez való pozitív érzelmi viszonyt is segítsék elő.

Často deklamujeme jednoduché riekanky, povedačky s malými deťmi. Veľké už ich samostatne prednášajú, a nacvičujú si správnu výslovnosť a artikuláciu.

Vegyük figyelembe a gyerekek irodalmi igényeit.

Óvodáskor végére érjük el, hogy szeressék és alkalmazzák a szlovák nyelvet. Eszközök segítségével önállóan verseljenek. Legyen igényük a szlovák nyelv használatára.

5.3. Ének, zene, népi játék, tánc - Spev, hudba, tanec

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

➤ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A **3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két **komponált gyermekdalt** tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A **nagyobb gyermekeknek** is teremtsen az óvodapedagógus továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszhassanak ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is.

Igényes műválasztás domináljon a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kitalálására.

Az **5-6-7 éves gyermekeket** ösztönözzük „anyáskodó” szerepre, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.

A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogasson az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. Az óvodapedagógus élethelyzethez kapcsolva tervezze meg a zenei élményközvetítést. Lehetőleg minél többször énekeljen népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

➤ A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek ismerjenek meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek legyenek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezeket a játékokon keresztül ismerjék meg közvetve a **zenei alafogalmakat**. Próbálgassanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeltessék különböző játékos mozdulatokkal az **egyenletes lüktetést**. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élmény-kiegészítést. A gyermekeknek legyen lehetősége 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikrocsoportban megtekinteni.

A **nagyobb, fejlettebb gyermekek** énekelgessenek 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételtessék a 3-4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord maradjon.

Az énekes játékok közül az óvodapedagógus már nehezebbeket is válogathat, pl. szerepcserés párvalasztó, sorgyarapító játékokat.

A gyermekek minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgessenek egyénileg mikrocsoportban halkabban - hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbálják a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Mikrocsoportban minél többször legyen erre lehetőségük.

Érzékeljék minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmus-hangszereket” barkácsolják közösen a szülőkkel, óvodapedagógusokkal, hogy együtt tudjanak mondókáztatni, énekelgetni maguk és egymás örömeire. A zenei élményközvetítés legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az **5-6-7 éves gyermekeknek** legyen lehetősége megismerkedni és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak találjunk ki szimbólumot, melyeket helyezzünk el a zenepolcon. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (lásd a táncház).

Az óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő

játékot többféleképpen lehessen megoldani. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek adjon az óvodapedagógus lehetőséget, hogy metallofonon játszhassanak és próbálgassák a néhány hangból álló gyermekdalokat.

➤ **A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása**

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos munkaformában szervezze meg az óvodapedagógus. Ezzel a munkaformával az óvodapedagógus a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartsa meg az óvodapedagógus, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezzen az óvodapedagógus, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élményteli játékot.

Az óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez. Teremtse arra is módot, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhessenek néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét, kihasználva az interaktív tábla adta lehetőségeket.

➤ **A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal**

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéretteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókincs bővítésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Adott nevelési évben ismerjenek meg 5-7 mondókát, 15-20 játékdalt, 3-6 műdalt, lehetőséget hagyva és biztosítva az ismétléseknek, változatos gyakorlási lehetőségeknek.
- A repertoár összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekcsoport összetételét, képességszintjüket, életkori adottságaikat.
- Tervezésnél figyelembe vesszük az évszakok, ünnepek adta tervezési egységeket, a zenehallgatási anyagban mind hangulatilag, mind érzelmileg az adott, vagy aktuális témához kapcsolódva juttatjuk további élményhez gyermekeinket.
- Személyiségünk mintaként szolgál a zenei kötődés kialakulásában, ezt játékosan kívül humorosságunk, spontaneitásunk, önnön képességeink kihasználásával tesszük változatosabbá, színesebbé.
- A különböző ének-zenei képességeik fejlődését a tervezett tanulási folyamatokon kívül, kapcsolva más tevékenységekhez, szituációkhoz hatékonyabban fejlesztjük, ezáltal komplex módon színesebben, változatosabban juthatnak ismeretekhez, s a gyakorlás módja is gyermekközelibbé, természetesebbé válik.

- Az alapvető fejlesztési célok – ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv, mozgásformák, egyszerű ritmushangszerek használata, illetve a keresztszótárak fejlesztése – mellett hatékonyan fejlesztjük nagymozgásaikat, egyensúlyérzéküket, finommotorikájukat, szem-kéz, szem-láb koordinációjukat, testrészismeretüket, a testkoordinációjának, személyi zónájának alakítását, percepciójukat /vizuális fejlesztés, alakítás, formaállandóság, mozgásos - kinezetikus- észlelésüket, tapintásos- sztereognosztikus- észlelésüket, térpercepciót, térbeli viszonyok észlelését/ is.
- A gyermekekben erősítjük az egymás iránti figyelmet, az együttműködés lehetőségét, érzelmeket keltünk és alakítunk, ezzel is erősítve szocializációjukat, társas kapcsolataikat, baráti kötődésüket.
- Közös játékaink során a közösségi normák, szokások, szabályok is hatékonyabban és változatosabban tárulnak gyermekeink elé, erősítjük együttműködő készségüket, egymásra figyelésüket, belső értékeiket.
- A változatos lehetőségek segítik a gyakorlás útján elsajátított képességek interiorizálását.
- Tehetséges gyermekeinknek tágabb lehetőséget biztosítunk képességeik gyakorlására, közösség felé annak átadására, bemutatására alkalomhoz, eseményhez kapcsolódva is

➤ **A gyermekek szlovák nyelvi képességeinek fejlesztése**

➤ **Szlovák zenei anyanyelv, táncművelés megalapozása (csévi szlovák együttesek műsorainak figyelemmel kísérése)**

A gyermekek szlovák nyelven örömmel játszanak énekes játékokat.

Szívesen alkalmazzák a népi táncleírásokat, táncolnak népviseletben.

Élvezettel hallgassák a szlovák népdalokat hangszeres és dalos feldolgozásban.

Deti by mali s radost'ou zahrat' hry so spevom. Tancovat' v slov. kroji, napodobňovat' jednoduché tanečné kroky a pohyby. Počúvať so zaujatím spev a nástrojovú hudbu. Deti sa s radostou musia hrat slovenské hudobné hry. Ochoťne tancujú ludové tance, a radi oblecú ludovy kroj. Rozkosne pocuvaju slovenskú ludovú hudbu.

A szlovák nemzetiségi zenei nevelés célja, feladata, tartalma

A szlovákság zenéje és éneke iránti érdeklődés felkeltése, a ragaszkodás érzésének kialakítása. Dalosjátékainak, mondókáinak, kiolvasóinak, népi játékaiknak, táncainak megismertetése, megszerettetése, a zenei képességek fejlesztése mellett.

A fejlesztés tartalma mindenkor feleljen meg a gyermekek életkori sajátosságainak, és komplex módon kapcsolódjon a magyar nyelvű zenei nevelés folyamatába. A kisebbségi nyelv aránya mindig igazodjon az adott korcsoport nyelvi fejlettségéhez. Az óvodapedagógus legyen kellően felkészült, ismerje a zenei és dalanyagot, hogy ízlésének megfelelően tudjon válogatni és közvetíteni azt. A közös mozgás, éneklés öröme élményt nyújtó eszköz az óvodapedagógus kezében, mely összekovácsolja a közösséget, ami a kisebbségi tudat kialakulásának feltétele. Az éneklési készség fejlesztése, a ritmus- és hallásfejlesztés jelenjen meg a kisebbségi zenei nevelés folyamatában. A nap folyamán bármikor szívesen énekelgessenek.

Meghatározott céljaink és irányelveink alapján óvodáskor végére gyermekeink megismerkednek a kisebbség kultúrájából merített mondókákkal, dalosjátékokkal, dalokkal, kiolvasókkal, népi játékokkal.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Kreslenie, modelovanie, ručné práce

A tevékenység célja: a gyermekek élmény-és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és **a tehetségek felismerésére.**

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeiteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladatai:

➤ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a megfelelő hely, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tárolóhelyekre van szükség. A munkaasztalt úgy alakítsa ki az óvodapedagógus, hogy max. 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tárolóhelyek.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják vagy előről, kezdik.

Az óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is. A gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek egyenként tanítsa meg az eszközök biztonságos kezelését. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg még a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez, köpenyt vagy kötényt használjanak, hogy óvják a tiszta ruhájukat

➤ Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Az óvodapedagógus tervezze meg a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkossanak a gyermekek képeket festéssel, zsírkkrétával, papírragasztással, anyagba-homokba karcollással, nyomattal stb. Az óvodapedagógus segítse a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkedjenek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva stb. A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi agyagozás-gyurmázás.

A legkisebb óvodások is ismerkedjenek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen alakítsunk ki egy esztétikus polcot, képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikba.

A gyermekek az óvodában évszakonként megrendezett ovi-galériával ismerkedjenek meg. Kis csoportokban többször legyen módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról nyilvánítsanak véleményt. Az óvoda ovi-galériája legyen az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó. A gyermekek kis csoportokban személyesen találkozzanak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral vagy művésszel. Legyenek büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítse tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb legmutatósabb technika kapcsolásával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban.

Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost írókat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, teremtsünk erre is lehetőséget.

A **képalakító alkotás** során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek alkalmazzanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek **plasztikai munkájában** is jelenjen meg a közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, élethelyzet stb.

Az óvoda „legidősebbjei körében” alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömet.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek

legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Vonjuk be a szülőket is az óvoda szépítésébe.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl.: búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő, illetve gondozzanak minden anyagot, eszközt, amelyek az alkotó tevékenységhez szükségesek. Az óvodapedagógus több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa a gyermekeknek.

- **Előtérbe helyezni a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.**

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekek tevékenységeiben előtérbe helyezze a természetes anyagok és termések felhasználását, mivel ezek közvetlen kapcsolatot biztosítanak a természeti környezettel, fejlesztik az érzékelést, a kezűgyességet és a kreativitást. Az óvodai mindennapok során törekedni kell az új megoldások keresésére, a változatos és élményszerű tevékenységek kialakítására, amelyekben a gyermekek megtapasztalhatják a környezetbarát szemléletmód előnyeit. A nevelési folyamat kiemelt területe a kreatív, környezettudatos gondolkodás és a fenntarthatóságra nevelés, amely magában foglalja a természetes anyagok tiszteltését, az újrahasznosítás gyakorlati alkalmazását, valamint a környezeti értékek megőrzésének fontosságát. Az óvodapedagógus példamutatása és tudatos tevékenységszervezése hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekekben kialakuljon a környezet iránti felelősségérzet, a fenntartható életvitelhez szükséges szokások és attitűdök alapja.

- **A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása**

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervez. Az óvodapedagógus által előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyak, szorongásaik, fantázia-és élményviláguk megmutatkozik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- A gyermekek megismerik, elsajátítják az eszközök funkcióját, használatát, fogásmódját, gondozását.
- A gyermekek változatos technikákkal ismerkednek meg.

- Az ábrázoló tevékenységeket előkészítjük megfigyelésekkel, olyan helyzetek teremtésével, tapasztalatszerzési lehetőségekkel, melyeket a gyermek rajzaiban, munkáiban ki tud fejezni.
- Vizuális tevékenységeinken témajavaslatot teszünk, mely következtében tartalmilag a gyermek kiválassza, hogy mit szeretne megjeleníteni, ezáltal fejlődik emlékezete, képzelete, fantáziája.
- Fejlesztőmunkánk során tudatosan alakítjuk a vizuális részfunkciókat az életkori sajátosságok és az egyéni fejlettségi szint figyelembevételével, ezáltal hatékonyan fejlesztjük a gyermek vizuális észlelését, gondolkodási műveletvégzését, testséma ismeretét, térbeli tájékozódását.
- Vizuális nevelésünk során a finom motorikus mozgás fejlődését változatos formában és eszközökkel segítjük az életkori és egyéni fejlettség figyelembevételével.
- A szem-kéz koordináció fejlesztése változatos formában épül bele vizuális nevelésünkbe, melynek eredményeképp az íráshoz szükséges mozgáskoordináció kialakulása nagycsoport végére eredményesen alakul.
- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjükön saját elképzelésük alapján készítenek bábokat, kellékeket, játékuhoz kiegészítő eszközöket, alkalmi ajándékokat –melyhez az óvodapedagógus - kérésre - eszközökkel, ötletekkel, kis segítséggel járul hozzá, minél nagyobb teret engedve a fantázia, az önálló alkotás kibontakozásának, sikerélményhez jutásnak.
- Emberábrázolás fejlődését nyomon követjük, felmérjük a gyermek életkorhoz mért fejlettségi szintjét, melyből visszajelzést kapunk a gyermek ceruzafogásáról, koordinációjáról, hogy mennyi ideig bírja az „írásterhelést”, jelzi a stabil testséma meglétét, a testrészek arányainak helyes észlelését, az érzékszerek tudatának fontosságát.
- Szín és formavilág változatosan, gazdagon jelenik meg vizuális nevelésünk során, megismerik és felismerik az alapszíneket, árnyalatokat, a különböző formákat, ezeket felhasználják vizuális alkotásaik, díszítőmunkájuk során.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermekek alkotó tevékenységében jelenjen meg a nemzeti jelleg. A rajzolás, festés, mintázás, és kézimunka tevékenységek alapprogramban megjelölt céljai és feladatai mellett domborítsuk ki a nemzetiség szín- és formavilágát, igazodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz.

Pri rozvíjaní zručností uprednostňujeme poznávanie a používanie typických foriem, vzorov a farebností. Pozorujeme opakujúce sa motívy na predmetoch ľudovej tvorby, na kroji apod. Pravidelne navštevujeme obecne múzeum.

- **A szlovák tárgyi műalkotások, az életmód kultúráját és szokásait tükröző tárgyi emlékek gyűjtése.**

Ismertessük meg a kisgyermekkel a tárgyi kellékeket (szín, népviselet mintázata, visszatérő motívumok...) a családokkal együtt végezzünk gyűjtést, mellyel közelebb viszük a gyermekhez a népi hagyományokat. Ismerjék meg, és szívesen viseljék ünnepélyeken a népviseletet. Az alkotó tevékenységek kapcsolódjanak a zenei, és irodalmi neveléshez. Az új kifejezések úgy jobban rögződnek a gyermekek emlékezetében, ha több dologhoz is tudják kötni.

Az óvodáskor végére a gyermekek ismerjék meg a kisebbség tárgyi kultúrájának, szín és formavilágának értékeit.

Látogassák a Tájházat.

5.5. Mindennapos mozgás - *Každodenný pohyb*

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás **hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:**

- a) **spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,**
- b) **irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,**
- c) **szervezett mozgásos tevékenység.**

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, **a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.** Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. **Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.**

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen **az erő és az állóképesség fejlődésére**, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a **helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly** kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Az óvodapedagógus feladata

➤ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlati lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák

többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játshassanak **ugrásgyakorlatokat**, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket majd leugrásokat.

Ismerkedjenek meg **dobásgyakorlatokkal**, **labdagyakorlatokkal**, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás - elkapás, labda leütés - elkapás stb.

A mozgásos játékok adjanak teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlására, pl. csúszások, kúszások, mászások. A **talajtorna** eleme is jelenjen meg a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek játszhasanak minél több **egyensúlyozó játékot**. Az óvodapedagógus használjon többféle kéziszert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Készítsék a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.

A **4-5 éves** gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a **futásgyakorlatok**, pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvodapedagógus szervezzen **ugrásgyakorlatokat**, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra, leugrás két lábra, játékos helyből- távolugró versenyt stb.

A **dobásgyakorlatok** során próbálgassák a célbadobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. A gyermekek minél gyakrabban játszhasanak labda-gyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalozás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek játszhasanak **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútós szereken. Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az **5-6-7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazása. Az óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kéziszereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket.

A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek **ugrásgyakorlatokat**. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

A gyermekek játszhasanak **dobásgyakorlatokat**. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a

labdagyakorlatokat. Vezessék a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhassanak párokban, kisebb csoportokban.

Végezzenek **támaszgyakorlatokat**, pl. pók, rákjárás, talicskázással. Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. **Egyensúlyozzanak** padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

➤ **A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében**

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak az óvodapedagógus heti egy alkalommal szervezze meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzés: a kocogás, futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg.

Hetente legalább kétszer **„Zenés, mozgásos percek”- népi tánc** megszervezését ajánljuk, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánzásra alapuló mozgás anyagát az óvodapedagógus gimnasztikai elemekből építse fel, pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát vezetni.
- Célba dobhatnak egykezes felsődobással.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.
- Az óvodapedagógusok a tervezésnél az életkori sajátosságok, a csoport összetétele, a gyermekek egyéni mozgásfejlettségének figyelembe vétele alapján készítik el terveiket.
- Az óvodapedagógusok tervezésnél figyelembe veszik a meglévő eszközök mellett azokat a kiegészítő eszközöket és környezeti lehetőségeket, melyek színesebbé, változatosabbá, hatékonyabbá tehetik a gyermekek mozgásfejlődését, változatos szervezeti kereteket biztosítunk a mozgásformák gazdagításához.
- A játékot és játékoságot alapvető eszközként alkalmazzuk a mozgásfejlesztésben.
- A természetes mozgások –nagymozgások- kialakulása biztosított mind a csoportszobában, mind az udvari vonatkozásban, mind a természetes óvodai környezetben.
- A kondicionáló képességek fejlesztése fokozatosan, tudatosan épül bele munkánkba.
- A mozgásfejlesztés során a tér mozgásos megismerése, az észlelés fejlesztése, a finommotorika fejlesztése, a keresztcsatornák fejlődése tudatban tervezett, biztosított.
- A gyermekek egyensúlyérzékének fejlődése a mozgásos játékokon túl az óvoda udvarán használatos eszközökkel is kiegészül.
- Dobás- és labdajátékok változatos lehetőségeit alkalmazzuk, biztosítjuk.

- Mozgásos játékok alkalmával hatékonyan alakulnak verbális ismereteik, szabálytudatuk, akarati- és alkalmazkodóképességük, a viselkedésformák, társas kapcsolataik, egészséges versenyszellemük.

Mindennapos mozgás - Každodenný pohyb

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának fejlesztése során, a mindennapos mozgásos tevékenységek alkalmával folyamatosan ismerkedjenek meg a témához kapcsolódó szlovák kifejezésekkel, és sajátítsák is el azokat. Tudjanak különböző ritmusos mondókákra körbejárni, miközben fejlődik mozgáskészségük, gyakorolják a szlovák nyelvre jellemző hang- és szóösszetételeket is. Ismerkedjenek meg néhány alapvető utasítással, vezényszóval. A legnagyobbak ismerkedjenek meg a gimnasztikai gyakorlatok elemeinek kifejezéseivel, gyakorolják, majd tudják önállóan alkalmazni is.

Pri rozvíjaní prirodzeného, harmonického pohybu detí plynule poznávajú nové slová a výrazy, pokyny.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése – Poznávanie vonkajšieho prostredia

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során **a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi-tárgyi világ értékei iránt.** A környezet megismerése közben **a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.**

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Az óvodapedagógus feladatai:

- **Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.**

A **3-4 éves gyermekek** az óvoda elfogadása után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Látogassák meg a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgessenek a család tagjairól. Ismerkedjenek meg az óvoda utcájával, épületeivel, boltjaival, fodrászüzletével, az ott található intézményekkel, az

utcában élő állatokkal, növényekkel. Ha szobor, vagy szökőkút van a környezetükben, azt gyakorta nézegessék meg. Beszélgessenek a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Az óvodapedagógus a téli időszakban tegye lehetővé, hogy a gyermekek vadállatokról készült videofelvételeket (maximum 5-10 perceset) megnézhessenek.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvodapedagógus törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás-változását megfigyelésük után jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatast. Közösén készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Látogassanak el a családokhoz, nézegessenek családi képeket. A gyermekek mutassák be a család tagjait, otthonukat.

A gyermekek látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe. Csodálják meg a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

A téli időszakban az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek vadállatokról szóló videofelvételeket (10-15 perces időtartamút) tekinthessenek meg.

Az **5-6-7 éves gyermekek** ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Gondozzanak, etessenek madarakat. Csíráztassanak, ültessenek növényeket. Szaporítsanak töőszóttással növényeket. A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is. A gyermekek végezhetnek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal (pl. földi giliszta farm, katicabogár altatása), vízzel, levegővel és a talajjal is.

A gyermekek ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezzenek napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek.

Látogassanak el a középületekbe: múzeumba, színházba, kiállító termekbe, építkezésekhez, bölcsődébe, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Látogassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek mutassa be videofelvételen keresztül a vadon élő állatok környezetét, életmódját. A gyermekeknek legyen lehetősége - érdeklődésük szerint - többször megtekinteni az állatokról szóló videofelvételeket.

- **Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.**

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek - óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

Az óvodapedagógus feladata, hogy olyan helyzeteket teremtsen, amelyekben lehetőség nyílik az önálló véleményalkotásra, a döntési képességek gyakorlására és fejlesztésére. A gyermekek ösztönzést kapnak arra, hogy bátran kifejezzék gondolataikat, érzelmeiket.

Az óvodapedagógus tudatosan irányítja a gyermekeket a környezet alakításában is, figyelembe véve a fenntartható fejlődés elveit. A nevelés kiemelt területe a fenntarthatósági szemlélet formálása, amely magában foglalja a környezeti értékek megbecsülését, a természeti erőforrások védelmét, az újrahasznosítás gyakorlati alkalmazását és a környezettudatos magatartásformák kialakítását. Az óvodapedagógus példamutatása, valamint a közösen végzett tevékenységek (pl. szelektív hulladékgyűjtés, kerti munkák, természetes anyagok, termések felhasználása, takarékosági szokások, növénygondozás) hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekekben megalapozódjon a környezet iránti felelősségtudat, az önálló és tudatos döntéshozatal képessége, valamint a fenntartható életvitelhez szükséges alapvető attitűdök.

- **A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése**

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikrocsoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával.

Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget. Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai program megszervezésére kerülhet sor.

A 3-4 éves gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget. (A hátizsákokba elkészített tízórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.)

A 4-5 éves gyermekek kétszer fél napot is tervezhetnek a természetben tartózkodásra.

Az 5-6-7 éves gyermekek két teljes napot is kint tölthetnek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. (Az időkeretek csak ajánlások, az óvodapedagógus a helyi körülményeknek megfelelően tervezze meg az erdei programokat.) Az óvodapedagógus készítsen minél több videofelvételt vagy fotót a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.

- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- Kialakult a beszédhelyezethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat.
- Az óvodapedagógusok a tervezésnél figyelembe veszik a csoport életkori sajátosságait, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét, érdeklődésüket, melyek alapját képezik az adott nevelési évre vonatkozó –csoportra és egyénre szabott- fejlesztési terv elkészítésének.
- Az óvodapedagógus biztosítja minden gyermek számára, hogy a tervezett tevékenységeken túl a spontán játékhelyzetekben kialakult lehetőségeket kihasználva fejleszti matematikai képességeit- az egyéni fejlettség tükrében.
- Az óvodapedagógus biztosítja a tág tapasztalatszerzési lehetőséget, kihasználja az adódó lehetőségeket, ezáltal sokoldalúan fejleszti a kognitív szféra egyes területeit, illetve azok komplexitását.
- A szerzett tapasztalatok, szempontok alapján képessé válik a gyermek a rendszerezésre, a korának megfelelő szintű ismeretek aktívan jelennek meg problémamegoldó gondolkodásában, logikai összefüggések felismerésében.
- A gyermekek változatos módon képesek a halmazalkotásokra –életkori és egyéni fejlettségük tükrében.
- A gyermekek változatos módon képesek a mennyiségek összemérésére, mérésére, ezáltal hatékonyan fejlődik számfogalmuk, számolási készségük, matematikai műveletvégzésük játékos formában.
- A gyermekek ismereteket szereznek a környezetükben található formákról, méretekről, geometriai tulajdonságokról, alakzatokról, azok verbális kifejezéseiről.
- Matematikai nevelésünk során hatékonyan fejlesztjük a gyermekek téri tájékozódását – síkban és téri vonatkozásban egyaránt.
- A matematikai ismeretekkel együtt tudatosan fejlesztjük gyermekeink szókincsét, verbális fejlődésüket figyelembe véve törekszünk arra, hogy aktív szókincsében jelenjenek meg ismeretei.
- Az óvodapedagógusok a meglévő eszközökön túl a gyermekek játékeszközöit, maguk által készített eszközöket is felhasználják mindennapi fejlesztőmunkájuk során, valamint változatos „rejtvénytárral” rendelkeznek, melyek segítik a gyermek rész képességeinek feltérképezését, ismereteik rendszerezését, visszajelzést kapunk ismereteik mértékéről, fejlettségi szintjükről, s így még hatékonyabban fejleszthetjük gyermekeinket egyéni képességeik ismeretében.
- A tervezésnél a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve tervezzük az egyes témakörök tartalmi vonatkozásait.

- Az évszakok adta természetes ciklusok alapján rendszerezzük a feldolgozásra kerülő ismeretanyagot.
- A település fekvése, az óvoda szűkebb és tágabb környezete- természetes módon tárja elénk a környezet megismerésének lehetőségét, ennek kihasználásával a mindennapok részévé válik környezeti nevelésünk, tág tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk.
- A természetes környezetünk értékeit, szépségét kihangsúlyozva a környezetvédelmi tennivalók beépülése, a természet védelmének fontossága beépül mindennapjainkba, nevelésünk részévé válik, segítjük a természet és a környezetünk iránti érzékenység kialakulását.
- A gyermekek ismerik a környezetükben élő növényeket, virágokat, állatokat, bogarakat.
- A gyermekekben segítjük kialakulni és biztos ismeretté tenni önmagára, családjára, társas környezetére vonatkozó tapasztalataikat, ismereteiket.
- A gyermekeknek audiovizuális úton is biztosítjuk azokat a környezeti jelenségeket, melyek természetes módon kevésbé elérhetők.
- Rendszeresen szervezzük sétáinkat, kirándulásainkat annak érdekében, hogy természetes módon táruljanak gyermekeink elé környezetünk értékei, s közvetlenül szerezhessenek tapasztalatot az egyes témakörökben.
- Tudatosan tervezzük az egyéb területekkel komplex módon a környezetismereti témaköröket, ezáltal értelmi képességeik átfogóbb fejlesztése valósul meg, kiemelten a matematikai készségek fejlesztésére és az anyanyelvi nevelés területeire fektetjük a hangsúlyt.

A külső világ tevékeny megismerése - Poznávanie vonkajšieho prostredia

Cél, feladat:

A gyermekek szókincse érje el azt a szintet, hogy a tanult témakörökben szerzett ismereteiket ki tudják fejezni. Pozitív érzelmi kötődésük a szlovák nyelvhez segítse őket annak önálló alkalmazásában.

A legkisebbeknél a legfontosabb a nyelv megszerettetése, hogy a későbbiekben igényeljék használatát. Fokozatosan ismerjék meg természeti-emberi-tárgyi környezetüket. Óvodába lépésüktől fogva halljanak szlovák kifejezéseket minden témakörben.

Témakörök:

- színek, illatok, évszakok, időjárás, növények, öltözködés, állatok, üzletek, intézmények, orvos, gyógyítás, család, közlekedés.

Tematické okruhy: farby, vône, ročné obdobia, počasie, rastliny, zvieratá, obchod, inštitúcie, lekár, liečenie, rodina, doprava...

A témakörökhöz kapcsolódjanak életkoruknak megfelelő mondókák, dalok, versek. Fokozatosan vonjuk be őket a hallott kifejezések, szavak alkalmazásába. A közvetlen tapasztalatokkal „cselekvésekkel megerősített” szókincs segítse őket a különböző kommunikációs helyzetekben való tájékozódásra.

5.7. Munka jellegű tevékenységek – Pracovná výchova

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelesség-teljesítését.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az

önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelesség - és **felelősségvállalás** alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodapedagógus feladata

➤ A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása 3-6-7

Az óvodások munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömet, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő **pozitív** értékelést igényel. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A **3-4 éves gyermekek** az óvodapedagógust figyelve részt vesznek a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, és közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A **4-5 éves gyermekek** közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) E program megerősíti a naposi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez, de egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk.

Az óvodapedagógus tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb.).

Az óvodapedagógus a gyermekeknek adjon lehetőséget növény- és állatgondozásra. A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, pl. a fű gondozásában, az avar összegyűjtésében, öntözésben, a veteményeskerti munkában.

Az óvodapedagógus segítségével a gyermekeknek legyen lehetősége az akváriumot és a madáretetőt gondozni.

Az **5-6-7 éves óvodások** önállóan végzik a naposi munkát. Közös en eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Fölseprik a morzsákat, feltörölik az asztal környékét.

Végeznek önállóan környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket. Az óvodapedagógus úgy irányítsa a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítsenek a járdák, utak tisztításában. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezik és végzik a felnőttekkel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő iskolásoknak, felnőtteknek.

Munka

Az óvodában a munkajellegű tevékenység a játékból bontakozik ki. Elsősorban önmagukért és a közösségért végzik a gyermekek.

A szlovák nyelvet használjuk az egyes munkafolyamatok megnevezésénél. Az önkiszolgálást, és a naposságot alkalmazzuk óvodánkban, a mindennapi gyakorlatban. Ez is lehetőséget ad a szlovák nyelvi nevelés feladatainak teljesítésére. A tanult szavakat, mondatmodelleket használjuk a naposi munka, az önkiszolgálás, illetve a gyermekek saját testükkel (gondozás) kapcsolatos tevékenysége során.

Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a gyermekek új szavakkal ismerkedjenek meg a munka során, illetve használják a tanult kifejezéseket, mondatokat.

Pracovné činnosti vyvíjajú v škôlke z hry. Deti ich vykonávajú predovšetkým z vnútornej potreby. Pri vykonávaní jednotlivých úkolov pomenujeme činnosti, predmety, náčinie, apod. Pri sebaobslužných činnostiach a vykonávaní dennej služby taktiež nacvičujú slovenskú reč. Učiteľka využíva každý vhodný moment na rozvíjanie a utvrdzovanie rečových schopností detí.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

E program szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszokra épülő ismeretszerzését is magában foglalja.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A program felfogása szerint a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdenek.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá

szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében

nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. **Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.** Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a **családközpontú** intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), **az óvodai élet során** (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), **és az óvodai élet után** (iskolák) **meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.** A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A nemzetiséghez tartozó gyermeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

7.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve segítse a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezze meg és szabályozza a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítsék az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda a választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

A kapcsolattartás formái:

- a családlátogatás óvodába kerüléskor / ezen kívül probléma esetén/
- anyás beszoktatás, (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez)
- a napi kapcsolattartás, (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről)
- a szülői értekezletek, nyílt napok,
- félévi fogadóórák, beszélgetések a gyermekek fejlődéséről,
- a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, hiányosságokat érzékeljük,
- igény és elégedettségi vizsgálatok. Az óvoda két évenként mérje fel a szülők igényeit, elégedettségét, elégedetlenségét. Az eredményeket hozza nyilvánosságra. Az elégedetlenségek közül néhány feladat megoldását vállalja fel, készítsen intézkedési tervet. Az óvoda szabályozza a panaszkezelési rendszerét.

Az óvoda szervezze meg a szülők érdekegyeztető, érdekvéonyesítő fórumait.

7.2. Az óvoda és az iskola

Az óvoda az iskolával alakítson ki tartalmas kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését ez által is elősegítse.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez. Fontos, hogy az óvoda kapcsolatba lépjen és együttműködési megállapodást kössön az iskola művészeti munkaközösségével, ének- és rajztanáraival, az ovigaléria és az évszaki hangversenyek megszervezése érdekében.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés és a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése.

Az óvoda és a művészeti iskolák, együttesek

Az óvoda igyekezzon kapcsolatot kialakítani a környezetében működő művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudja elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, együttműködési megállapodások megkötése, látogatások megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel.

Lehetőségeink: a községben élő kerámikus-fazekas család, az iskolai néptáncsoport, a zeneiskolások.

7.3. Az óvoda és a közművelődési intézmények

Fontos, hogy az óvoda kapcsolatba lépjen a környezetében működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, múzeummal, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogasson, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékkeözvetítésével, tartalmával nem egyeztethetők össze. Az óvoda kezdeményezze, hogy a művelődési házak szervezzenek minél több humoros előadást.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken való részvétel.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda alakítsa ki tartalmi kapcsolatát

- a fenntartóval,
- a szakmai egyesületekkel, műhelyekkel,
- a szakvizsgás képzéseket szervező főiskolákkal,
- a pedagógiai szakmai szolgáltató cégekkel, intézményekkel,
- a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket fejlesztő gyógypedagógusokkal
- az egészségügyi szakszolgálattal (védőnő, orvos),
- a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel,
- a nemzetiségi önkormányzattal és szervezetekkel.

7.4. Kapcsolat a helyi Szlovák Önkormányzattal

Az önkormányzat segíti, támogatja nemzetiségi nyelvoktató munkának, a község hagyományainak ápolását. Gyermeink részt vesznek a hagyományos ünnepségeken, szlovák nyelvű műsorral színesítve azokat, természetesen az életkori sajátosságaiknak megfelelően.

Kapcsolat az anyaországgal

Testvérkapcsolat létesítését szorgalmazzuk egy szlovákiai óvodával. A nevelőközösség szakmai, módszertani, nyelvi ismereteit fejlesztheti a kölcsönös óvodalátogatások alkalmával. A gyermekek nyelvgyakorlása, az anyaország természeti szépségeinek megismerése, a szlovák óvodás gyermekekkel való barátkozás céljából közösen veszünk részt „Erdei óvoda” („Škola v prírode”) táborozáson lehetőség szerint a nagycsoportosokkal Szlovákiában.

Podporujeme nadviazanie partnerského vzťahu s materskou školou na Slovensku. Učiteľsky zbor pri stretnutiach môže rozvíjať metodické, odborné a jazykové znalosti. Naše deti spolu so slovenskými deťmi sa môžu zúčastniť v škole v prírode priateľským cieľom, kde tiež môžu cvičiť slovenský jazyk.

Az óvoda minden partneréhez rendeljen kapcsolattartó személyt, aki összekötő szakemberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Az összegyűjtött információkat közösen beszéljék meg, s ha szükséges, készítsenek intézkedési terveket az együttműködés javítása érdekében.

8. SZÜLŐK – ÓVODAPEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Törvényi háttér

- 2011.évi CXC.törvény a nemzeti köznevelésről - szülők jogai, kötelességei
- Érvényesül a szülők szabad óvodaválasztása.
- Ismerik az óvoda Pedagógiai Programját.
- Ismerik az óvoda Házirendjét.
- Szülői jogkör bővülése: – a szülő véleményezi az óvodavezetést, az óvodai munkát – óvodán belüli és fenntartói vonatkozásban is.

- Az intézmény menedzselése hatékonyabban történjen (községi és óvodai rendezvényeken való szülői, leendő szülői részvétel biztosítása).
- Az óvoda nemzetiségi kultúrájának menedzselése, tárgyi eszközeinek állandó kiállítása az óvodában.
- A szülők nagyobb mértékű bevonása az óvodai nevelő-oktató munkába (gyermekcsoportonkénti lebontásban csoportvezetői feladat!).
- Lehetőségek megteremtése arra, hogy a szülő megfogalmazhassa véleményét és feltehesse kérdéseit („Szülői fórum” összehívása, ”Titokláda” bevezetése).
- Folyamatos intézményünkben az „anyás beszoktatás”. A szülőt és gyermeket előzetesen megismerve a csoportvezető óvodapedagógus javasolja az időtartamot.
- Rendkívül fontos a gyermekek egészségnevelése érdekében a szabadban való mozgás, játék, testedzések, állóképességük tudatos növelése. A családi nevelés hiányosságait óvodai kereteken belül kompenzáljuk.
- Az óvoda belső életével kapcsolatos információk, tapasztalatok széles körű terjesztése, a szülők bevonása a napi óvodai életbe, az óvodai információk kölcsönös áramlásának biztosítása az óvodai élet alaposabb megismerése, megértése érdekében. Igényeljük a szülők a napi beszélgetést, tájékoztatást.
- Lehetőséget teremtünk a szülőknek konkrét javaslatok megfogalmazására gyermekük érdekében, a jobbítás szándékával (módszerek eljárások).A szülők érzékké, hogy véleményükre, ötleteikre az óvodapedagógusok számítanak.
- Legyen nyíltabb, bátrabb, őszintébb a kapcsolat az intézmény vezetőjével. Merjenek a szülők a vezetőhöz fordulni, ha bárminemű problémájuk adódik a gyermekekkel, vagy az óvoda dolgozóival.
- A szülőket tájékoztatni kell az iskolaérettség fogalmáról. Nagycsoportban a tanév elejétől folyamatosan kapjanak tájékoztatást, szülői értekezleten legyen téma. A tanítónő rendszeres jelenléte, látogatása, a gyermekek iskolalátogatása fontos!
- Nyilvánosságra kell hozni a beszerzett óvodai eszközök jegyzékét, javaslatot kell kérni a Szülői Szervezet vezetőségétől a hiányok pótlására.
- A szülői értekezletek hatékonyságának fokozása érdekében kérjünk javaslatot a Szülői választmány tagjaitól a feldolgozandó témákra.
- Vállalkozhassanak a szülők- a főigazgató, vagy a csoportvezető óvodapedagógusok irányításával - konkrét feladatok elvégzésére az óvodai élettel kapcsolatban.
- Szervezzünk közös „Családi kirándulásokat” évszakonként, hétvégeken.
- Szervezzünk közös „Családi sportnapot” szülők, gyermekek közreműködésével (pl. Gyermeknapon).
- Nyílt napok szervezésére, szülői érdeklődés fokozására fektessünk nagy hangsúlyt!
- Az óvodai beiratáskor tájékoztatni kell a szülőket, hogy milyen profilú óvodai nevelésben részesül majd gyermekük.

9. GYERMEKVÉDELEM - ESÉLYEGYENLŐSÉG MEGTEREMTÉSE

A gyermekvédelem törvényi háttere:

A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY 47.§-a értelmében az óvodai nevelési programnak tartalmaznia kell a „gyermek és ifjúságvédelmi munkával” összefüggő pedagógiai tevékenységeket.

Az ENSZ 1989.XI.20 sz. elfogadott- a gyermekek jogairól szóló egyezménye kimondja: A családnak, mint a társadalom alapvető egységének minden támogatást és védelmet meg kell kapnia ahhoz, hogy szerepét betölthesse.

Az egyezmény alapelvei:

- a gyermek mindenekfelett álló érdekeit semmilyen más érdek nem előzheti meg
- a gyermekek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítani kell
- ha az adott állam jogszabályai előnyösebb rendelkezéseket tartalmaznak a gyermekekre nézve, mint amit az Egyezmény előír, úgy azt a jogot kell alkalmazni.

„A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló 1997.április 22-én elfogadott törvény ill.a Köznevelésről szóló 1993.évi LXXIX. Tv. Az ENSZ Egyezményének cikkelyeit építette be- e törvények átfogóan szabályozzák a gyermeki jogokat.

Az 1997. évi törvény új alapokra helyezte a gyermekvédelmet:

- A gyermekek nevelésére elsősorban a család jogosult és köteles, ezért az államnak és az önkormányzatnak ehhez segítséget kell nyújtania.
- A rászoruló gyermekek gondozásához komplex, célzott, differenciált ellátást kell biztosítani.
- Beavatkozás kizárólag csak akkor történjen, ha az a gyermek érdekében elkerülhetetlen.
- Hangsúlyozza a preventív gyermekvédelem megerősítését.

A településre jellemző szociális problémák, melyek hátráltató tényezőként jelentkezhetnek az óvodai nevelőmunkában:

- a fenntartó szűkös anyagi helyzete
- a családok anyagi helyzetének folyamatos romlása, megélhetési problémák megléte
- egyre nagyobb arányban jelentkeznek zavarok a családi gyermeknevelésben, egyre kevesebb időt töltenek a szülők a gyermekekkel
- túl megengedő nevelés
- gyermekgondozási problémák előtérbe kerültek
- folyamatosan növekvő tendenciát jeleznek a gyermeki magatartásproblémák, a tanulási nehézségek felerősödtek
- több család életvitele kifogásolható, a munkanélküliségen túl megjelennek az alkoholproblémák
- a családi légkör konfliktusokkal terhelt
- túl sok délutáni szervezett program, mely elveszi a gyermekek idejét a szabad játéktól.

A jelzett problémákkal szembesülünk, lehetőségeink szerint igyekszünk a prevencióra.

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- Prevenció
- A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése
- A gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése
- A veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet megszüntetésében segítség nyújtása
- Együttműködés a külső szervekkel, szakemberekkel, intézményekkel
- Kapcsolattartás a családokkal

A megelőzésben van hangsúlyos szerepe a gyermekvédelemnek és a programunknak egyaránt. A közösségi élet első lépcsőfokaként az óvoda teheti és teszi meg a pozitív hatásokat a helyes út felé, **mintát adva és szükség szerint segítséget nyújtva** gyermekeinknek, hangsúlyt fektetve a hátrányok mérséklésére, a felzárkóztatásra, ill. a tehetséggondozásra.

Gyermekvédelmi tevékenységünk jellemzése:

1. Személyi források, feltételek

- Munkánkat a törvények ismeretében, a változások figyelembevételével végezzük.
- Nevelési tevékenységünkben kiemelt a prevenció, az egyéni fejlesztés.
- Az óvodai gyermekvédelmi munka elveit az óvoda minden dolgozójával ismertetjük és betartatjuk, a titoktartás figyelembevételével.
- A gyermekorvos és a fogorvos helyben vizsgálja és szűri a gyermekeket.
- A védőnővel kapcsolattartásunk rendszeres, naprakész.
- A gyermekjóléti Szolgálattal (helyben működik) és a Pedagógiai Szakszolgálattal kapcsolatunk folyamatos.
- Az egészségügyi, járványügyi szűrés folyamatos.
- A családokkal folyamatos a kapcsolattartás, így ismereteink a gyermekre és környezetére vonatkozólag mindig a jelen helyzetnek megfelelő.
- Szülői értekezlet keretein belül minden tanévben sor kerül a házirend, a gyermeki jogok, a szülői jogok, a helyi program ismertetésére.
- Folyamatosan vezetjük a gyermekek személyiséglapját, figyelve fejlődését.
- A fejlesztőmunka során biztosítjuk a felzárkóztatást, a tehetséggondozást, nagy figyelmet fordítunk a mentálhigiénére.
- Rendszeresen szervezünk csoportos programokat, melyeken szükség szerint segítjük a szociálisan rászoruló gyermekek részvételi lehetőségét.
- A Szociális Bizottság felé jelezzük, és kérjük a rászoruló gyermekek étkezési támogatását.
- Nyomatékosítani kell a szülőkhöz, hogy a felmerülő problémáikkal bátran fordulhatnak a csoportvezető óvodapedagógushoz, főigazgatóhoz.
- A gyermekek egyéni fejlettségi állapotáról az óvodapedagógusok rendszeresen tájékoztatják a szülőket.

2. Tárgyi és anyagi források, feltételek

- Az óvoda nyugodt, egészséges, családi környezetet biztosít a gyermekek számára.
- Tárgyi ellátottságunk jó, a fejlesztőmunka eszközei biztosítottak.

10. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK AZ ÓVODÁBAN

A 2011. évi CXCV törvény 4. §. 13. szerint „**kiemelt figyelmet igénylő gyermek**, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

c)* tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

14. **kiemelten tehetséges gyermek**, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

10.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének elősegítése

„Kérlek, fogadj el olyannak, amilyen vagyok, s akkor egyre jobb leszek!” /Simon András/

A sajátos nevelési igény fogalmát a köznevelési törvény 4.§. 25. a következőképpen határozza meg: „sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd”

Óvodánk olyan kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket tud fogadni, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint a többi gyermekkel együtt nevelhetők!

Óvodánk pedagógiai légkörét befogadás, elfogadás jellemezi. Hisszük, hogy minden gyermek egyedi, megismételhetetlen, a különbözőségükből adódóan egyéni nevelési, oktatási, fejlesztési igényrel. Napi munkánk során inkluzív (befogadó) szemléletre, fokozott differenciálásra törekszünk, figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

Az integráció pedagógiai értelemben a sajátos nevelési igényű gyermekek ép gyermekekkel együtt való nevelését, oktatását jelenti.

Az integráció megvalósulása óvodánkban:

- befogadó, elfogadó szemléletre törekszünk, és ezt erősítjük az ép gyermekekben és szüleikben is
- a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek szem előtt tartásával olyan együttműködésre törekszünk, amely a sajátos nevelési igényű gyermekek érdekeit szolgálja, de ép társaik érdekeit sem sérti
- lehetőségeinknek megfelelően biztosítjuk a szükséges személyi és tárgyi feltételeket
- személyes konzultációs lehetőséget biztosítunk az SNI gyermek és családja részére az óvodában, illetve családlátogatás keretében a gyermek otthonában is
- különös figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek személyes adatainak bizalmas kezelésére
- a személyiséggjogok tiszteletben tartásával az évnyitó szülői értekezlet keretében tájékoztatjuk a szülőket a csoport összetételéről és az integráció megvalósulásának módjáról
- kiemelten segítjük a gyermek csoportba való beilleszkedését, fejlesztjük önállóságát, szocializációját, kifejezőkészségét
- a gyermek érdekében a gyermek fejlesztését team munkában végezzük, melynek tagjai: az utazó gyógypedagógus, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, és a dajka
- a gyermek szakértői véleményben előírt egyéni fejlesztését utazó gyógypedagógus által biztosítjuk, akit a Fenntartó megbízási szerződéssel foglalkoztat a gyermek ellátására
- a csoportban végzett fejlesztést az óvodapedagógusok a gyógypedagógus mentorálásával, az általa készített fejlesztési terv alapján végzik
- a gyermek óvodai nevelése három hónapos próbaidővel kezdődik. Az integráció abban az esetben folytatódik, ha az a gyermek fejlődését, egyéni szükségleteinek kielégítését szolgálja; ha a differenciálás – egyéni bánásmód – nem borítja fel a csoport szokás – és szabályrendszerét. Amennyiben az integráció negatívan befolyásolja a csoport mindennapjait, abban az esetben a gyermek óvodai tartózkodását legfeljebb napi 1-2

órában korlátozzuk (ismételt beszoktatás), vagy a szakértői bizottság segítségével szorgalmazzuk, segítjük a speciális intézményben való elhelyezését.

- amennyiben a gyermekkel foglalkozó szakemberek (gyógypedagógus, óvodapedagógusok, intézményvezető) úgy látják, hogy az integráció nem szolgálja a gyermek fejlődését, esetleg regresszió figyelhető meg, kéri a szakértői bizottság felülvizsgálatát.
- csoportlétszám kialakításakor az intézményvezető a szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok és az arányos feladatelosztás elve alapján jár el

Eredmények, elvárásaink az integrációtól:

- az SNI gyermek minél hamarabb illeszkedjen be a csoportba, szívesen járjon óvodába
- érezze, hogy szeretik és elfogadják, mert ez a fejlődésének a kulcsa
- szívesen vegyen részt a fejlesztő foglalkozásokon
- önmagához képest fejlődjön
- az őt körülvevő gyermekek és felnőttek olyan humán értékekkel gazdagodjanak, mint a tolerancia, empátia, udvariasság, segítőkészség, feltétel nélküli elfogadás
- célunk, hogy aktív részesei legyünk annak a folyamatnak, mely által az SNI gyermeket felkészítjük az önálló életvezetésre

10.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlődésének elősegítése

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Az óvodapedagógus feladatai:

- játékba integrált egyéni fejlesztés csoporton belül, az elmaradott területekre irányuló fejlesztő feladatokkal
- idő és lehetőség biztosítása a gyakorlásra szoruló ismeretek elmélyítésére, korrigálására
- szoros együttműködés a családdal és a Pedagógiai Szakszolgálattal

10.3. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Óvodás gyermekek esetében tehetségigérettről, tehetségre irányuló hajlamról beszélhetünk. Ezt a hajlamot segíti a gyermek belső érési folyamata és segítik a külső környezeti hatások, a nevelés, hogy felszínre kerülhessenek a gyermek adottságai, képességei. Az óvodában korán megmutakoznak a vizuális -, zenei -, illetve mozgásos tevékenységekben kiemelkedő gyermekek. Az óvoda a kiegyensúlyozott légkörével, kötetlen lehetőségeivel, változatos tevékenységeivel segíti felszínre hozni a gyermekek adottságait, képességeit.

Az óvodapedagógus feladatai:

- segítse a tehetség felismerését, kiteljesedését, tartsa nyilván a tehetséges gyermekeket

- jelezze a szülő felé felismerését, bátorítsa, tanáccsal, ötlettel segítse a szülőt
- adjon lehetőséget a gyermeknek tehetsége gyakorlására
- tájékoztassa a következő intézményt a felfedezéséről

10.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek nevelése

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében a szociális hátrányok enyhítését segíti elő az óvoda. Ebben a tevékenységében szorosan együttműködik az érintett családokkal és az őket segítő szervezetekkel. A sikeresség záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. Gyermekközpontú és családoorientált szemlélettel, kölcsönös tisztelettel, a szülőket partnerként tekintve segíti elő az óvoda a hatékony együttműködést, ezzel ellensúlyozva a hátrányos helyzetből adódó elmaradást. Az alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol játékos eszközökkel és módszerekkel tudunk fejleszteni. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket elfogadó légkörben minden gyermeknek esélyt adunk erősségeik felismerésére és a sikerélményre.

Az óvoda feladatai:

- a családdal való szoros együttműködés az igazolatlan hiányzások minimalizálása érdekében
- nevelőtestület együttműködése (esetmegbeszélések, hospitálás, gyermekvédelmi konzultáció)
- érzelmi nevelés, szocializáció
- kommunikációs nevelés (szókincsbővítés, beszédfejlődés és nyelvi kifejezőkészség elősegítése)
- társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése a gyermekek, dolgozók és szülők körében
- játékba integrált egyéni fejlesztés csoporton belül, az elmaradott területekre irányuló fejlesztő feladatokkal
- szoros együttműködés a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal

„A szeretet az a kulcs, amelynek idővel egyetlen zár sem tud ellenállni, de türelem nélkül ez is könnyen beletörhet a zárba.” /Simon András/

11. EGYÉB RENDELKEZÉSEK

Jelen Pedagógiai Program 2025. szeptember 1-én lép hatályba. Érvényességi ideje: Határozatlan idejű.

Felülvizsgálata: A Pedagógiai Program és Bölcsődei Szakmai Program felülvizsgálatára, ezt követően módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- Jogszábeli változás esetén
 - Átdolgozásra kerülhet sor, amennyiben a nevelőtestület 60 %-a írásban kéri, s az elégedettség vizsgálatok is ezt indokolják
 - Továbbá a Fenntartó, valamint az intézményvezető és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén.
- Helyi programunk bevéálás vizsgálata a jövőben folyamatos önértékeléssel történik.

Nyilvánosságra hozatal helye:

Főigazgatói iroda
Polgármesteri Hivatal

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK:

A Piliscségi Aranykapu Óvoda-Bölcsőde Pedagógiai Programjának módosítását készítette:

Piliscsév, 2025. augusztus 28.

Juhászné Somogyi Éva Anikó
főigazgató

A Piliscségi Aranykapu Óvoda-Bölcsőde Pedagógiai Programjának módosítását a
nevelőtestület véleményezte és elfogadta.

Piliscsév, 2025. augusztus 28.

Nevelőtestület nevében

A Piliscségi Aranykapu Óvoda-bölcsőde Pedagógiai Programját a
számú határozattal jóváhagyom.

Piliscsév,

Fenntartó képviselője

A Piliscségi Szlovák Önkormányzat egyetértési jog gyakorlásával elfogadta
számú határozatával.

Piliscsév,

Piliscségi Szlovák Önkormányzat elnöke